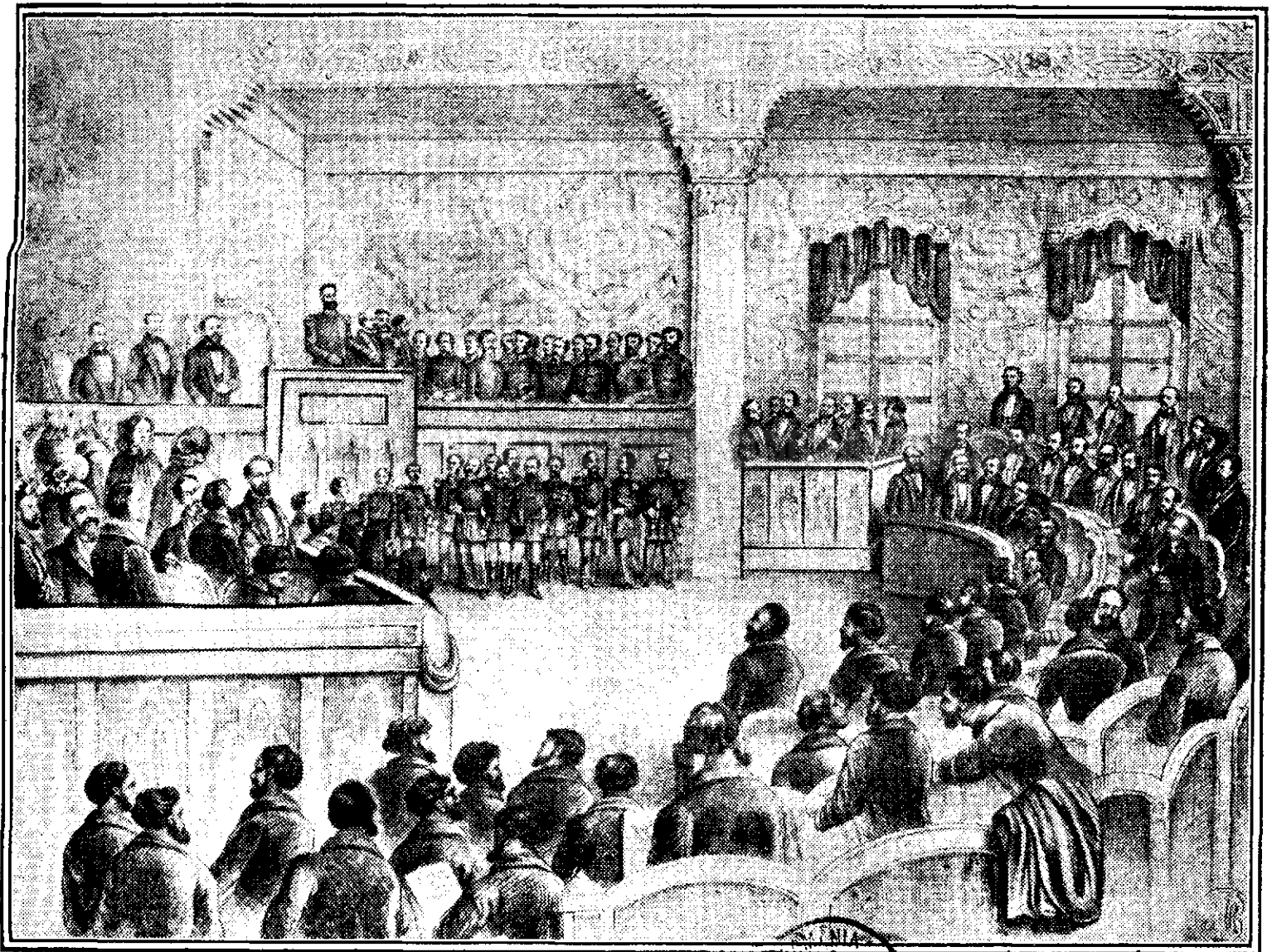

UNIVERSUL LITERAR

Deschiderea Camerei Naționale din România de către Domnitorul Alexandru Ioan I
la 29 Februarie 1860

In acest număr : C. ARDELEANU GH. BACOVIA, M. SORBUL, G. BRAESCU, D. ANGHEI,
ST. O. IOSIF, MIHAIL KOGALNICEANU, DON JOSE, VOLTAIRE, GEORGE MIHAIL ZAM-
FIRESCU, G. BREAZUL, SERGIU DAN, G. NICHITA, LIBERALLE NETTO, GH. CARDAS, N.
N. TONITZA, B. CECROPIDE, I. FLOROIU, PERPESSICIUS. Buletin bibliografic săptămânal
de Al. Sadi-Ionescu. Vignete. desene și gravuri din texte vechi.

Carmen-Saeculare

— FRAGMENT —

Cu prilejul sărbătoririi a cincizeci de ani dela Unire (1909)

D O I N A

Unire! O, vis magic visat de-ațiși eroi!
 Nevoe care doarme nălămurită'n noi,
 Să simți întotdeauna pe cineva aproape,
 Puterea domniioare peste pământ și ape,
 Mister care împinge isvoarele spre mare,
 Fir nevăzut ce leagă al păsărilor stol,
 Al însăși vieții noastre cel mătămăreț simbol.
 Unire, forță oarbă, o! tainică chemare.
 Ce mândră sunt eu astăzi căți pot rosti cuvântul!..

(Ingenunche)

Umilă-mi plec genunchii în fața voastr'-acum,
 Giganți pe care timpul în grabnicul lui drum
 V'a pus ca stâlpi de strajă spre-a ne păzi pământul:
 Eternă închinare vi se cuvine vouă!

(Intorcându-se spre Danubiu)

Și-acum, bătrân părinle, cu mâinile-amândouă,
 De nu-i un vis acesta, dă negura 'ntr'o parte,
 Dă drumul iarăși vremii ca să 'și urmeze sborul
 Și spune-mi mai departe.
 Ce-ascunde viitorul!

DANUBIU (ca într'un extas)

Intr'o împărăție, la obârșia mea
 Pe-acolo unde-s numai un răușor abia,
 Ce 'și despletește apa prin văile adânci,
 Este-un castel fantastic impresurat de stânci,
 Intr'o împărăție, la obârșia mea...

Un cuib de vultur pare fantasticul castel
 Zidit din vremi străbune și-acolo sus în el,
 Ferit de lumea 'ntreagă trăește-un prinț strătn,
 Ca niște oști stejarii în paza lui tin
 Și-un cuib de vultur pare fantasticul castel...

Când soarele se'naltă încet dinrăsărit,
 El dăinue în zare o clipă'n loc oprit,
 Arzând ca o coroană pe negri codrii mari
 Și freamătă ostirea bătrânilor stejari
 Când soarele se'naltă încet din răsărit...

Uimit privește prințul din vechiul lui castel
 Și adesea i se pare c'ajung până la el
 Din loc în loc purtate războinice chemări —
 Lung clocotesc bătrânii stejari în depărtări
 Și-uimit ascultă prințul din vechiul său castel...

Atunci a mele unde iau grainul de baladă,
 Sglobii peste pripoare săltând când stau să cadă
 Și-i povestesc în taină de-o țară fermecată
 În care-adus de mine va stăpâni odată,
 Și-atunci a mele unde iau grainul de baladă

Ii povestesc într'una de țara fermecată,
 Iau glasul de sirenă și-atunci ca niciodată
 Castelul vechiu îi pare că este trist și gol —
 Dar într'o dimineață la poartă-i bate-un sol
 Ce vine ca să-l chemă în țara fermecată...

È greu să fi lași în urmă castelul părintesc
 Și-atâtea lucruri scumpe cari toate-și amintesc
 Viața ce-ai trăit-o, — la fiecare pas...
 Sânt lacrimi în cuvântul acesta „bun-rămas” —
 Dar el își lasă 'n urmă castelul părintesc...

Premiul de proză

„Universul Literar”

— de 5,000 lei —

Am anunțat în numărul trecut al revistei instituirea unui premiu, de 5000 lei pentru o lucrare în proză: nuvelă, schiță, amintire, fragment de jurnal, sau oricare alta din varietățile lucrărilor în proză.

Termenul de predare al manuscriselor este de două luni dela data primei publicării. Deci ultimul termen este 24 Martie 1926.

Manuscrisele vor fi scrise citiț, fără a purta iscălitura autorului. Fiecare manuscris va avea însemnată sus, pe prima pagină, într'un colț, o deviză convențională (de pildă; poeta nascitur sau unirea face puterea, etc.) — aceiași deviză convențională se va însemna și pe un plic de cartă de vizită, în lăuntruțul căruia autorul își va închide numele.

Manuscrisul, cu deviza astfel scrisă, dimpreună cu micul plic de vizită, se închid într'un plic mai mare, oficial, și se trimite, recomandat redacției sau redactorului „Universului literar”, str. Brezoianu, 9 bis. E preferabil ca plicurile acestea să poarte într'un colț, sau pe verso, specificarea pentru premiul de proză.

Comisiunea care va ceti și va premia cea mai bună lucrare se compune din d-nii:

LIVIU REBREANU
 E. LOVINESCU
 N. DAVIDESCU
 ION PILLAT
 PERPESSICIUS

Arzând ca o coroană pe negri codri mari
 El vede mândrul soare, iar fulnicii stejari
 I-aduc de pretutindeni războinice chemări,
 Și merge către soare, pe care-l vede 'n zări
 Arzând ca o coroană pe negri codrii mari:

Acesta-i cel ce tine în mână viitorul!
 Acestuia să-i iasă în drum cu flori poporul,
 Acesta îl va dăru pe căi de hiruință!
 Acestuia se vede ca să-i purtați credință,
 Căci El e cel ce ține în mână viitorul!

D. ANGHEL și ST. O. IOSIF

Căderea oamenilor

— Fragment de roman —

de C. ARDELEANU

Nici odată nu se gândise de unde trăește, iar când și-a pus întrebarea, îi năzări, fără să vrea, în fața minții și fără să știe de ce, ca într-o clipă fugară, șters ca o icoană înegrită de fumul lumânărilor, chipul lui Alexandru Gangu în zi de sârbătoare.

— Alexandru Gangu, Alexandru Gangu... Alex...

Era în fața curții, răzemat de stâlpii porții atunci când pentru întâia oară a salutat-o...

Icoana s'a șters, iar în locul ei a apărut o litografie veche, murdărită de mâinile multe prin cari trecuse și care îl înfățișa ingenunchiându-i în față așa ca și cum i-ar fi declarat:

— „Te iubesc!...”

Litografia, statornicia imagina când i-a luat măsura pe urma piciorului ca să-i facă pantofii pe cari îi purta. Lăsă ochii în jos, uitându-se la vârful încălțămîntei pe care se prinsese o geană de noroi și nu se putu opri să spună:

— Ce frumoși sunt!...

În fața minții îi sta altă imagină, tot a lui Alexandru Gangu, lângă fereastră, în fața balconului de lucru, cu capul plecat de-asupra unui pantof, cu mânecele cămeșei suflecate și părul co-i cădea în vițe pe fruntea umezită de sudoare.

Gândurile și-au rupt firul... din praf drumului, Agata călca pe asfaltul trotuarului și a înțeles limpede întrebarea pe care și-o pusese mai înainte și cu ea, socotelile unei iubiri nebănuite.

Zămbi tăios și lăsă să-i scape de pe buze cuvântul de dispreț:

— Dobitocul!... Și, repede, ca pentru o muștrare a ei, mai mult, gândind, își spuse: Săracul!... ca imediat să se întrebe de trei, patru ori în șir:

— Pentru ce?... pentru...

Inchise ochii. Se opri locului, închipuindu-l în față-i, cercetându-i gândurile pe care înțelegându-le în reflexul feței, într'un gest de scârbă, subțindu-și buzele, își încrunță privirea și-și scutură capul cu toată energia de parcă ar fi spus:

— Nu... Nu... Niciodată...

Scuipă.

— Un cismar!... Ha, ha, ha...

Când a venit acasă, Gangu era în curte, murdar, așa cum eșise dela lucru pentru o clipă de odihnă, cu mânecele cămeșei suflecate, cu părul în vițe ude de nădușală și dinainte, cu un șorț alb murdar, așa cum îl văzuse în litografia. Se aplecă de mijloc și salută zămbind.

Agata se uită încrunțată la el și fără să-i răspundă, trecu înainte și intră în casă, închizând cu putere ușa în urma ei.

Alexandru rămase cu ochii mari cășcați, galben la față. Respirația i se oprise de parcă cineva îi astupase gura. Se înăbușa. Pământul părea că-i fuge de sub picioare.

Intră în oada și sezând pe marginea patului, își mușcă multă vreme buza de jos, arătându-și șirul dinților ce tăeau în sânge.

— Ce rău i-am putut face?!...

Se învinuia de toate nimicurile.

— Poate că prea m'am uitat... Poate... Nu știu, nu știu... Și se simțea atât de nenorocit în cât bucuros ar fi vrut ca în clipele aceia, să se isprăvească.

— Ce i-am făcut?... De ce s'a uitat așa urât la mine?...

Și gândurile se repetau mereu ace-

leași, odată, de două, de trei ori până ce în fața ochilor nu mai văzu nimic alt decăt un șir nesfârșit de semne de întrebare scrise cu foc pe un fond de întuneric. Ochii i se îngreuiară și cuprins de desnădejdea unor presimțiri nemărturisite, muștrându-se în aceeași clipă de nebunia gândului, isbucni în plâns ascunzându-și fața în perină să se năbuse. Viața numai avea nici un preț, deși aceeași viață, pe când lucrase la pantofii „cei mai frumoși din lume”, părea că e alcătuirea celei mai desăvârșite opere a lui Dumnezeu.

Voia să moară, cum voise de atâtea cri altădată, știindu-se de prisos pe lume. Voia să omoare în el simțimintele ce-i răscolise sufletul, chinuind viața.

Obosit, gândurile se șterse ca și cum ar fi trecut cu mâna peste abureala geamului. I se părea că el tot, face parte din așternutul patului, cu o saltea mototolită, iar capul îi era însăși perna pe care odihnea, când deodată, auzi prin curte, fușă cucoanei Sanda, în lipăitul papucilor, spre fundul curții strigând.

— Madam Sălceanu!... Soro!... Vino soro mai repede că a căzut domnul Consul în fața porței!...

C. ARDELEANU

Și iar auzi cum pașii grăbiți ai doamnei Sălceanu și oftatul acesteia, sec, ca de foale stricate, întovărășeau același lipăit de papuci, spre poartă și imediat, glasul Agatei.

— Vezi mamă... Ca și cum ar fi vrut să spună: — ridică-l...

Alexandru sărise în picioare și sta buimăcit în mijlocul adăiei, nevrednic de a mai gândi la ceva.

De afară, după stradă, se auzeau cuvintele răslețe:

— „Doamne; Doamne!... E greu... Nu se poate... apucă-l de mână. Parcă e mort... pământ!”...

Gangu deschise ușa să iasă când Agata venea spre el, rugător cu ochii mari și blânzi, așa cum o știa, spunându-i:

— A căzut tata... du-te dumneata mai repede... mama e slabă...

N'a răspuns nimic cismarul. Inima începu a-i bate, părea că viața care îl părăsise o clipă, se reîntorsese mai stăruitoare. Lăsă capul în jos și alergă.

Căți-va pași mai înainte de poarta

Nervi de toamnă

Iarbă de plumb, și aer tare.
Pudrat pe-o examă ce fața mi-o șapă,
Pe câmp, cu-o umbră de cugetare, —
Violet, corbi, și-oglinzi de apă.

— O, tu care vei suferi ca mine
In culori închise și amețit la pas, —
Dus de frumos, de mai bine...
De mult, într'o toamnă s'a stins un glas.

FRIG

Sunt lângă un gard rupt
Și vântul bate cu frunze ude, —
Sunt mai urât, sunt supt,
Frigul începe sticla s'o asude.

Pe strada aplecată la vale
E-o toamnă cu o poezie veche
Vântul împinge fusta femellor în cale,
Cu una din ele nu mai putem fi o pe-
[reche.

Toamna rupe afișe și flori
E mai trist departe în prăpăstii, —
Să faceți foc pe zi de mai multe ori.
O, trebuie să fie trist departe în pră-
[păstii...

Fulgi de zăpadă rătăcitori.

GH. V. BACOVIA

*) Din volumul „Scântei Galbene”, sub presă.

curței, domnul Sălceanu căzuse cât era de lung, cu fața în jos și mâinile înainte, de parcă se aruncase într'o apă să înoate. Palmele mâinilor și obrazul stâng, îi erau îngropate în praf drumului, iar în dreptul gurei, în țărână, se făcuse o gropiță din cauza respirației grele ce ridica praful înălbindu-l, și bețivul sufla ca un fierar obosit.

La cuprins cu mâinile pe sub brațe și ajutat de cele două femei, la pus pe picioare. Picioarele însă, nu-l mai țineau, parcă se rupsesse din încheeturi și capul îi atârna în jos, greu, ca un măr domnesc în codița-i subțire.

Jumătatea feței, cu harba sbărlită în sus, era albă de praf iar jumătatea cealaltă, roșie ca piersica coaptă și zdrobită...

Ridicat în sus, cu greu susținut, Consulul râdea, strămbându-se și căscând gura cu dinții rari din care balele îi curgeau, amestecate cu noroi, închipuind într'o măsură cât mai aproape de adevăr, o gură de canal în care se aruncase lături și bucățele de hîrtie rupte dintr'o scrisoare injurioasă.

Copiii începuseră a se aduna. Tăbăcarii erau la lucru și nimeni nu putea da o mână de ajutor cismarului care, obosit de atâta trudă, îl lăsă o clipă pe picioarele împleticite și muiate, de parcă nu mai erau ale aceluia pe care îl purtaseră.

Adunându-și toate puterile, Gangu încercă din nou să-l îndrepte cât mai mult, fără însă să isbutească și pentru că nu era chip alt cum să-l ducă, începu a-l țara, însemnând în praf drumului două dăre cu picioarele Consulului, iar femeile, ca două Magdalene, pe lângă el, de parcă urmau pe Iisus la coborârea de pe cruce, se tânguiau încet, una alteia, minunându-se de așa nenorocire.

L-au dus în curte și de aci în casă. Agata, văzându-l, întoarse capul fără ca liniile feței să i se fi schimbat nici în spaimă, nici în uimire. Se uita spre stradă. În poartă, copiii curioși, se înghesuiau unul în altul să poată vedea mai

SIMPLU¹⁾

bine. Intoarse capul și intră în odăea cismarului.

Agata nu se simțea mai rușinată acum ca altădată și nici n'avea de cine.

— Vecinii?... Dar pentru aceștia n'avea nici o stimă... Lume de rând... iar în oraș, pretutindeni în altă parte, pe unde umbla, nu o știa nimeni.

Imbrăcămintea îi era destul de curată și bună să lase să se creadă că e fiica unor oameni cu dare de mână. Frumusețea îi da simțământul mândriei, știindu-se privită de ochii luminați de dragoste ai celor mulți ce-i urmăreau mersul și, la toate acestea, se mai adăoga visul, visul ei de artă către care socotea că-și găsește chemarea. De aceia, întotdeauna, ca o uitare a decăderii în mijlocul căreia trăia, își oprea gândul întâi la Teatru, apoi la vre-un palat princiar, unde servitorii stilați, în pantofi de lac, pantaloni scurți de catifea roșie și livrele albastre, cu nasturi de aur masiv, avea să-i deschidă ușa și ea, stăpână fiind, să-și alunece pasul pe luciul de sticlă al parchetelor sau mătasea covoarelor de Persia. Și, mereu văzând cu ochii deschiși, se vedea trecând dintr'o cameră în alta, tolănindu-se pe canapele cu urși albi, cu gurile căscate și cu ochii mari de sticlă.

Pe când Agata chibzuind, trăia viitorul, asemeni paginilor de roman sau scenelor de teatru, mamă-sa, abrutizată în mizeria unei vieți, din care la început încercase să iasă cu un foc de revolver, încercare ce nu reușise decât să-i aproprie durerilor morale și pe cele fizice, văzu în neisbutita încercare de a muri o reîntoarcere spre mai bine și reîntoarcerea aceasta o aștepta mereu.

Au trecut ani și cu anii, speranțele doamnei Sălceanu se sprijineau în Agata, trăindu-și viața fără să mai poată gândi, asemeni condamnaților la moarte silnică, cărora viața nu le mai pare o povară știind că în fiecare zi la coborârea și esirea din ocnă, ochii lor vor vedea strălucirea soarelui și nemărginirea cerului, singurul bun pe care nu-l puteau lua lor.

Trăia.

Prinse dragul de viață, dragul zilelor, îndurând toate nevoile cotidiene ca noaptea, când fostul Consul, doborât de beție, spărgea tavanul jos al încăperii în sforăituri și când Agata o imbrățișa în somn, visînd sub îndemnul tinereții ea, cu ochii în întunericul odăii, să-și înseneze fața trăind mereu, mereu aceleași aduceri aminte ca și cum mereu ar fi răsfoit aceiaș evanghelie a unei fericiți, nu făgăduite, ci trăite.

C. ARDELEANU

Nellniște

În dimineți roșii de toamnă, tristețe, în umbra înfierii tale, din pomul trupului meu au căzut ramuri ce nu le știam bogate.

Bucurie neînțeleasă, cum purlam în palme boabele tale coapte ce aveau să crape bulgării de țărăni!

În seri cu apusuri lungi, prinse pe cumpene de fântâni, acopeream cu pământ tare de soare rodirea împrișăririi mele...

... Și cât de îmbelșugate sunt astăzi ramurile!

... Ași vrea durerea să vie să le lege, bucurie, bucurie!

LIBERALLE NETTO

Doi prieteni: Ilarie Cornea, elev al Conservatorului și Savin Voinea, om simplu și cumsecade.

Amândoi, incovoiați de necazuri. Mergeau făcuți prin furnicarul de pe bulevard. Cafenelele cu lumini orbitoare îi goneau pe străzi dosnice, iar străzile, spre margini — într'o cârciumă cu tavanul scund. Lampa mioapă, miros acru de mușgeai și de tutun ieftin. Pe verdele biliardului, bilele albe păreau două cranii asvârlite într'o roabă cu iarbă tânără.

Prieteni beau mult, vorbeau puțin — nimicuri.

Afară, întunericul își prindea aripele de stresini. Vântul se strecura, cu pași de umbră, spre lumină.

Seară de toamnă. Ploaie mărunță, pătrunzătoare — vint...

Savin venea spre oraș, pe cheiul gârlii. Sub podurile de piatră, prin ganguri: haimanalele. O cotigă de gunoi, dată peste cap. Câinii scormoneau, flămânzi. Vântul a smuls un afiș de pe gard, îl mototolește în șant, cu șuer surd. Savin își aduce aminte din Săulescu:

Ce triste felinare...

Și Dâmbovița curge tăcută, — de cer-neală...

**Vai! Dâmbovița nu e o apă ideală
Cu lebede sub lună și lotuși plutitori!**

Urcă pe calea Victoriei.

Nimeni...

Luminele se resfrângeau, palid, în oglinda asfaltului ud. Vitrinele cu podoabe de argint și mătăsuri luptau să risipească întunericul ce se prelungea pe ziduri ori se aduna în geamurile cu perdelele lăsate. Pe terasa Cercului Militar tremura umbra unei santinelle...

Savin se gândea: Ilarie e bolnav; s'a încuiat în casă și tremură acolo sub pătură. — sau învățat pentru examen. Când o fi examenul? Ce toamnă, ce noapte — ce mizerie! „Vai! Dâmbovița nu e o apă ideală, cu lebede sub lună și totuși plutitori!” Săulescu: un glonț în frunte, un suspin: „unde-i Corneliu, să vadă ce-i războiul...” — și gata. S'a stins o candelă, o lumină scumpă...

În fața terasei Otetelesanu aștepta Ilarie Cornea.

Savin grăbi pasul, înviorat.

— „Tu, Ilarie?”

— „Eu.”

— „Unde-ai fost, azi?”

— „Examen.”

— „Bine?”

— „Da.”

— „Bravo!”

— „Angajament la Cluj. A fost Bârsan, m'a felicitat. Măine, cu trenul...”

— Pleci?

— „Da. M'așteaptă la gară, Bârsan...”

Savin își bate palma pe frunte. Vestea îl amețise, îi risipise gândurile.

— „Fiecare bucurie își are lacrima ei!”

Toamna i-a ascuns într'o cârciumă nouă.

Masă stingheră în fund.

Risipă de vin și injurături. Chiotetele se loveau de ziduri, se prăbușeau: pasări cu aripi strânse. În ușe, un țigan cu gâtul ciuruit de scrofuli învârtea, picotând, manivela unui pian.

Prieteni, absenți. Durere săracă de lacrimi.

Pe jghebul vremii clipele se prelin-

geau grele. Ilarie tremură ploapele, ca deșteptat din somn: acolo, între streini! Savin avu putere să îngâne: aici, singur...

Trăiseră mai presus de necazurile pământului, în afară de lume, cinci ani. Din două inimi făceau o platoșă, din două suflete o lumină — să-i călăuzească, să le deschidă cărările. Acum, în răseruce. Un drum pentru fiecare. Noptile de cuminte petrecere, visuri, — se risipeau.

O umbră trecuse pragul cârciumii incovoiață Pălăria udă, obrazii pământului de vânt, Florile dela pălărie se muieră. O dără roșie, dintr'o petală de mac, pe albul borului. Femeia privi, flămândă, spre masa lor, încercă să suradă mieros.

— „Singuri?”

Savin îi făcu un semn.

— „Stai! Bea, mănâncă, dacă vrei...”

— „De două zile am fugit. Imi furau banii, mă băteau... Astă seară, nimeni. Ploaie, bate vântul — și n'am casă...”

— „Suflet obidit și tu. Lasă, mănâncă...”

Ilarie avu impresia că a ingenunchiat cineva lângă el și-i sgârie inima cu un ciob de sticlă. Savin își adusesse aminte de „La mort des pauvres”:

C'est la Mort qui console...

C'est l'auberge fameuse inscrite sur

le livre

Ou l'on pourra manger, et dormir, et

l's'asseoir;

C'est la gloire des dieux...

Cârciumarul trăsesse obloanele.

Un întârziat sorbi, grabnic, dintr'un pahar de rachiu — se topi în întuneric. Tigănil dormise pe un scaun, cu palmele între genunchi și fruntea culcată pe manivela pianului. Buza resfrântă, scuipatul alb în colțul gurii.

Mergeau alături. Trei umbre, două dureri...

Femeia tremura, strânsă în pelerină.

— „Voi sunteți tineri cumsecade. Și eu sunt fată bună. Mă chiamă Paula. Nu e frumos? Pa-u-la! Acolo mă băteau și-mi luau bănișorii. Amanții babii. Asta nu e treabă cinstită. Am să le arăt eu, lor!”

Ilarie se gândea: Savin e mai tânăr, mai dornic. Femeia, pentru el. Paula îi privea cu coada ochiului, pe gânduri: spre ziuă, cel puțin, de m'ar lăsa să dorm... Savin nu mai avea putere să-și adune gândurile.

În curtea spitalului Brâncovenesc ardea o lumânare de ceară la căpătuial unui mort, întins pe targă.

— „Stați departe puilor? Nu mai pot de picioare.

Savin îngâna rar, cu pălăria în mână: a murit un om! Vântul îi resfira părul pe frunte, îl aduna — mănunchi — pe tâmplă.

Ilarie îi șopti la ureche, blând: femeia, pentru tine!

— „Nu!”

— „Ba da! Te rog. Ești mai tânăr...”

Savin îi prinse mâna. Genele umede.

— „Noaptea asta, înmormântare. Sufletele, risipa sufletelor noastre de acum... Să plângem, frate Ilarie, să plângem în noaptea asta tristă!”

În fața bisericii de pe bulevard, Paula a ridicat fruntea. Se închina, mișcând buzele — cu evlavie. În glasul lui Ilarie era ujmire, și revoltă, și milă...

— „Te închini și tu?”

Paula tremura pleoapele.

— „De ce te miri?”

Ilarie a uitat să răspundă.

¹⁾ Din „Gazda cu ochii umezi” volum ce va apărea, în curând.

Toamnă

Glas de clopot răgușit
Bangăne pe undeva,
A murit iar cineva,
Stropi de aur în noroi
Mor speranțele în noi,
Glas de clopot răgușit,
Oare cine-o fi murit?

Glas de clopot răgușit
Bangăne pe undeva,
Iar bocește cineva.
Iar e toamnă pe pământ,
Tremur și 's bătut de vânt,
Glas de clopot răgușit,
Oare cine-o fi murit?

Glas de clopot, glas de clopot,
Într'o toamnă-asa târzie
Tot tu o să-mi cânti și mie.
Peste-a lumii negre gropi
Se vor cerne-aceiaș stropi,
Glas de clopot, glas de clopot,
Spune-mi când o să mă 'ngropi!

G. NICHITA

— „Am și eu un suflet, o inimă — o moarte. Cred și mă 'nchin. Dacășa mi-a fost scris! Noaptea, când nu vede nimeni aprind candela și mă rog. E undeva un Dumnezeu și pentru noi...”

Savin scria — în lumina felinarului cu gaz aerian — pe un zid, cu creionul: Pa-u-la se închină... — și tremura mâna.

În poartă umbrele au făcut un popas. — „Uite cheia. Colo, a doua ușe. Des-cui, te culci. Bucură-te, trup chinuit! Ai o noapte de odihnă. Ești al tău, numai al tău!...”

Femeia râdea, sfielnic: ce tineri cumsecade!

Cei doi prieteni porniră prin mijlocul străzii, încovoiați.

Pe cheul gării, Marie s'a oprit.

— „Unde mergem?”

Savin își culcă fruntea pe umărul lui și șopti rar — cu ochii înecați de lacrimi — o poezie primită chiar în ziua aceea, într'un plic galben, dela un prieten craiovean: Basarabeanu.

În seara asta tristă, mai triști ca

Trudiți de drum și dornici de liniște și

Prietene, vom merge prin crâșmele

Să bem din oale, vinul — tăcuți și

La mesele umile și strâmbe și murdare

Pe băncile înfipte prin colțuri de tăceri,

Ne-om distila veninul atâtoro dureri,

Cum distilezi, alene, alcoolul din pahare.

Și-apoi, târziu — în noapte — când n'o

De dat, prin buzunare, — pe străzile

Alcolizați și leneși, ne-om îndrepta spre

Mergând pe-asfaltul negru cu legănări

Sub poduri, vântul adormise în bra-

tele haimanalelor...

GEORGE MIHAIL-ZAMFIRESCU

Mihail Kogălniceanu

Oameni mari apar în istoria unui popor atunci când sunt ceruți de transformările sociale și politice ale sale. Ei sunt chemați de interesele generale și apariția lor învederează necesitatea de a conduce destinele unei țări, când ea este în pragul unei evoluții progresive.

Așa a fost și cu marele bărbat de stat și neobositul scriitor M. Kogălniceanu.

El a trăit în epoca cea mai strălucită din istoria patriei noastre și prin inteligența sa strălucită a fost sortit de pro-nia cerească să conducă și să dea direcția acelei vremi, în care România se sbătea să iasă din întunecimea ei orientală și să se ridice alături de statele moderne ale Apusului.

Activitatea sa multiplă i-a fost impusă de vreme. A desprinde pe scriitor de omul politic, înseamnă a diminua importanța lui istorică, tinând seama de faptul că M. Kogălniceanu a căutat să îmbrățișeze toate laturile impuse de vremea sa.

Prin cultura lui istorică, el era menit să ajungă cel mai mare om de știință, prin activitatea sa politică poate fi considerat ca cea mai strălucită reprezentare a diplomației din acea vreme; prin activitatea sa literară, el a fost primul conducător de revistă literară românească ca-

tind cu multă pasiune pe cei mai cunoscuți scriitori francezi.

Deși era încântat de civilizația Franței, totuși marele patriot de mai târziu, mărturisește chiar de atunci, într'o scrisoare adresată surorilor sale că: „Franța e o țară frumoasă, bogată, civilizată, puternică; dar, cum nu sunt Francez, prefer patria mea. Nu voi schimba săraca Moldovă pentru cel dintâi tron din lume”.

O senzațională știre lansată de un ziar francez, prin care se anunța că Domnitorul Moldovii a trimis în Franța la studii pe fiii lui, împreună cu 200 de tineri moldoveni, face pe Mihail Sturdza, silit de Ruși, să retragă pe fii săi împreună cu Kogălniceanu, și să-i trimită în Germania.

În Berlin, unde Kogălniceanu a trăit în mijlocul unei colonii franceze de profesanți, a stat din anul 1855 până în 1858 când s'a întoarce în țară.

Universitatea din acel oraș, în care a studiat numai un an, i-a prilejuit cunoștința celor mai mari savanți germani din acea vreme și tot aici este stimulată să publice primele sale lucrări istorice.

Reintors în țară Kogălniceanu, caută să întărească prietenia cu toți scriitorii din acel timp și pentru aceasta pleacă în 1839 la București, spre a se întâlni și cu scriitorii munteni, cerându-le colaborarea la revista literară pe care o proiectase, la mult cunoscuta „Dacia literară”.

În București se împrietenește cu marele poet Gr. Alexandrescu, care avea să răspundă prin celebra sa poezie „Anul 1840” la apelul călduros al lui Kogălniceanu.

E interesant de menționat impresia pe care a făcut-o acest tânăr cu maniere apuse, în cercurile, poate încă destul de orientale, din București.

Gr. Alexandrescu într'o scrisoare către C. Negruzzi dă câteva amănunte în acest sens.

„Mă socotesc norocit pentru cunoștința d-lui Kogălniceanu, care îmi pare un tânăr cu mare destoinicie și, ceea ce este încă mai mult, cu sentimenturi bune. N'am putut să-l îndatoroz întru nimic, căci d-lui, ca să facă cunoștințe, n'a avut trebuință de mine care ies prea puțin în lume și reputația sa i-a slujit îndestul. Nu socoti însă că această reputație n'a găsit și critici în capitala noastră: am auzit o adunare întreagă de mame și de tineri, cari nictodată n'au celit istoria d-sale (pentru că nu obișnuesc nici să scrie, nici să cetească), i-am auzit spunând că este peste putință să fi scris d. Kogălniceanu. Întrebându-i pe ce întemează această idee, îmi răspunseră că l-au văzut jucând pra bine pe la baluri și că prin urmare cine joacă nu poate scrie.

D-ta înțelegi că după niște cuvinte așa temeinice am fost silit să tac, mulțumind soartei mele care nu mi-a înzestrat picioarele cu nici un talent, căci nădăjduesc prin această neștiință să-mi întemeez o reputație la cari nici răposatul rimător Paris n'a putut să ajungă. De ai de gând să vii pe la noi și de-i fi știind să joci, te povățuesc mai întâi să te disfaci de acest obicei, de orei să te întorci acasă cu numele de om învățat”. (Iacob Negruzzi, AUTOGRAFELE ROMANE în „Analele Academiei Rom.” Buc. 1925 pag. 3).

Activitatea lui Kogălniceanu, de când se întoarce în țară la 1858 și până la sfârșitul vieții sale în 20 Iunie 1891 este atât de rodnică și vastă, încât este imposibil unui biograf să o poată reprezenta într'o schiță lapidară. Suntem siliți a încerca numai câteva caracterizări generale.

La 1858 conduce revista literară „Alăuta românească” ca supliment al Albiței. În 1840 scoate „Dacia literară” în prefa-

Mihail Kogălniceanu

în uniformă de iuncăr, la 18 ani

re a reușit să strângă în jurul său, tot ce era mai de valoare în scrisul românesc de atunci.

S'a născut în Iași la 6 Septembrie 1817. La vârsta de 10 ani, în 1827 se împrietenește cu poetul Vasile Alecsandri și are prilej să ia împreună cu el, primele lecții dela călugărul maramureșan Gherman Vida. Tatăl său, aga Ilie Kogălniceanu, dorind să dea o educație cât mai deosebită fiului său, îl înscrie în 1828 în pensionul din Iași al francezului Victor Cuénim. Aici stă până în anul 1831, când se mută la un alt pension deschis anume pentru fiii de boier, la Miroslava în apropierea Iașului.

În acest institut, tânărul dotat cu distinse aplicații spre învățatură, încearcă în orele libere și o dragoste romantică cu fiica profesorului de grecește. Despre aceste amănunte sentimentale ne povestește el cu mult dar, ceva mai târziu în nuvela „Iluzii pierdute”.

În toamna anului 1834, Kogălniceanu, ajutat de Domnitorul Mihail Sturdza, pleacă împreună cu fiul acestuia, la studii în Franța, la institutul abatelui Lhomarée din orașul Lunéville.

Aici are prilejul harnicul tânăr să-și completeze cunoștințele sale literare, ci-

fa căreia își fixează directiva sa literară, care a îndrumat literatura noastră din acel timp pe adevăratul ei drum firesc.

Dacă în unele puncte programul său literar, pare poate unora prea exagerat, el a fost necesitat de acel moment în care literatura noastră era periclitată să devină un fel de copie a literaturii franceze. O literatură străină își are rostul ei de influență în desvoltarea unei literaturi mai sărace, dar când ea ajunge să cucerască limba și spiritul unui popor, atunci devine un pericol național. Așa era să fie și cu literatura franceză la 1840, dacă M. Kogălniceanu, nu ar fi îndrumat pe tinerii autori, spre limba și spiritul poeziei populare și a cronicilor românești.

Pentru cunoașterea acestor literaturi românești, el caută singur, sau cu ajutorul prietenilor lui: Vasile Alecsandri, C. Negruzzi și Alecu Russo, să o dea la iveală prin diverse publicații.

Dacă poetul dela Mircetși a strâns la un loc, prima colecție de poezii populare, M. Kogălniceanu în calitate de istoric a publicat în trei volume mari, singura literatură românească cultă și originală din acea vreme, literatura cronicarilor din secolii al 17-lea și al 18-lea.

Publicarea „Letopisetilor” marchează o dată importantă în evoluția culturii noastre și utilitatea lor a fost așa de mare, încât chiar și astăzi, publicația lui servește destul de conștiincios pe toți acei care cercetează trecutul nostru istoric.

În acest sens el publică și prima revistă istorică pentru adunarea documentelor și a hrisoavelor „Arhiva românească”.

Curentul literar preconizat de „Dacia literară” se continuă în 1844 la o altă revistă „Propășirea” spre a-și desăvârși însemnătatea prin criticele lui Alecu Russo publicate în 1855 în „România literară”.

Paralel cu activitatea literară, M. Kogălniceanu se străduiește și în alte domenii. Ajută la desvoltarea gustului artistic prin deschiderea „Teatrului Național” din Iași și tot odată publică pentru masele populare cunoscutul „Almanah de învățătură și petrecere”.

În domeniul politic însemnătatea lui a fost și mai mare. Kogălniceanu a mijlocit prin discursurile sale și prin iscusința sa diplomatică, întemeierea Principatelor Române, el a desrobii pe țigani, el a împroprietărit pe țărani la 1864.

Când România și-a căpătat independența și a putut mai ușor să-și urmeze cursul său în desvoltarea și închegarea civilizației moderne, rostul lui Kogălniceanu, ca președinte al celei mai înalte instituții de cultură, Academia Română, a fost și atunci cel mai preocupător.

Din mijlocul României moderne și întregite, o caldă evocare pentru acele suflete care au muncit cu inteligența și înțelepciunea lor, la făurirea țării noastre de astăzi.

GH. CARDAȘ

SPICUIRI BIBLIOGRAFICE

- 1) **Romänische oder Wallachische Sprache und Litteratur.** Berlin, 1837 în „Lehmann's Magazin”. Text german și traducere românească de V. M. Kogălniceanu, Buc. 1895.
- 2) **Esquisse sur l'histoire, les moeurs et la langue des Cigains.** Berlin, 1837. Traducere germană, Stuttgart 1840. Traducere românească de Gh. Ghibănescu, Iași, 1900.
- 3) **Historie de la Valachie, de la Moldavie et des Valaques Transdanubiens.** Berlin 1837. Ed. II. Berlin 1854.
- 4) **Alăuta românească, suplement literar al Albinei.** Iași 1838.
- 5) **Foaia Sătească a principatului Moldovei.** Eși 1839-1851.
- 6) **Dacia literară,** Iași, 1840. Ed. 2-a Iași, 1859.

Discursul lui Mihail Kogălniceanu la alegerea lui Voda-Cuza

Măria Ta!

După o sută cincizeci și patru de ani de umilire și de degradare națională, Moldova a intrat în vechiul său drept, consfințit prin capitulațiile sale, dreptul de a-și alege pe capul său, pe **Domnul**.

Prin înălțarea Ta pe tronul lui Ștefan cel Mare s'a reinălțat însăși Naționalitatea Română. Alegându-Te de capul său, Neamul nostru a voit să împlinească o veche datorie către familia Ta, a voit să răsplătească sângele strămoșilor Tăi vărsat, pentru libertățile publice.

Alegându-Te pe Tine Domn în țara noastră, noi am voit să arătăm lumii, aceea ce toată țara dorește: La legi nouă, om nou.

O Doamne! mare și frumoasă ți-este misiunea. Constituția din 7 (19) August ne însemnează o epocă nouă și Măria Ta ești chemat să o deschizi. Fii dar omul epocii; fă ca legea să înlocuiască arbitrarul; fă ca legea să fie tare; iar Tu, Măria Ta, ca Domn, fii bun și blând, fii bun mai ales pentru aceia, pentru cari mai toți Domnii trecuți au fost nepăsători sau răi.

Nu uita că, dacă 50 de deputați Te-au ales domn, însă ai să domnești peste două milioane de oameni.

Fă dar, ca domnia Ta, să fie cu totul de pace și de dreptate, împacă patimile și urile dintre noi și reintrodu în mijlocul nostru strămoșeasca frăție.

Fii simplu, Măria Ta, fii bun, fii domn-cetățean; urechia Ta să fie pururea deschisă la adevăr și închisă la minciună și lingură.

Porți un frumos și scump nume, numele lui Alexandru cel Bun, să trăești dar mulți ani!

Ca și dânsul, fă, o Doamne, ca prin dreptatea Europei, prin desvoltarea instituțiilor noastre, prin simțimintele Tale patriotice, să mai putem ajunge la acele timpuri glorioase ale nației noastre, când Alexandru cel Bun, zicea ambasadurilor împăratului din Bizanț că: **România nu are alt ocrotitor decât pe Dumnezeu și sabia sa!**

Să trăești Măria Ta!

7) **Arhiva românească, foaie trimestrială.** Iași 1841 și 1845. Ed. 2-a 1860 și 1862.

8) **Iluzii pierdute. Un întâi amor.** Iași 1841 și Bib. românească Socec [1908], ed. Em. Gârleanu.

9) **Cuvânt pentru deschiderea cursului de istorie națională în Academia Mihăileană, rostit în 24 Noembrie 1843.** Iași, 1843. Ediție nouă. Bib. p. toți și Bib. pop. Socec.

10) **Almanah de învățătură și petrecere.** Iași, 1843 și 1844.

11) **[Propășirea], foaie științifică literară.** Iași, 1844.

12) **Foaie de învățătură folositoare.** Iași, 1844.

14) **Letopisetile Țării Moldovei.** Tom. I. Iași, 1852, tom. II. Iași, 1845, tom. III, Iași, 1846. Ed. 2-a, tom. I-III, Iași, 1872—1874.

15) **Steaua Dunării, jurnal politic, literar și comercial.** Iași 1855, 1856, 1858 și 1859.

16) **Îmbunătățirea seartei țăranilor, cuvânt rostit la 25 Mai 1862 și 1 Iunie 1862.** Buc. 1862. Ed. noi. Bib. p. toți și Bib. pop. Socec.

17) **Desrobirea Țiganilor, ștergerea privilegiilor boieresci. Emanciparea țăranilor, discurs rostit în Academia Română, 1 Aprilie 1861.** Ediția noi, Bib. p. toți și Bib. rom. Socec.

Ce rămâne

— Schiță —

După parada Bobotezil, deși vremea era moale, trecătorii grăbiți se afundau în bodegi, adunându-se în jurul căzanelor cu tuică fiartă, așifate tradițional, cu litere fanteziste, pe la vitrine.

Nae, bucureștean sadea, mucalit, dar fără franc, întâlnește pe Gogu și plin de speranță, într'o zi ca asta, îl aduce vorbind la Mircea, instalându-se cu el lângă ușă ca să supravegheze intrarea. E tactica bucureșteanului sadea.

— (frecându-și mâinile) „Ce bem Gogule, spriti, ori pelin?”

— (scârbit) „Parcă n'ăș lua nimic”.

— „Comandă două pelinuri!”

— (tragic) S'a dus, săracul! Tu ce zici?... Eu unul, pe onoarea mea, mi se rupe inima...”

— „Vorba ta, par'că nici n'a fost. Comandă două sprituri!”

G. BRAESCU

Desen de Gh. Iordache

— (profund) „Parșiv e românul domle!”

— „De când l-a făcut mă-sa. Bem ceva?”

— (urmărindu-și idea) „În alte țări s'ar fi spart toate geamurile!”

— „Și mă mir, că suntem tari în geamuri!”

— „Oare de ce om fi noi așa de păcătoși?”

— „Neam prost. Fă cinste!”

— „S'a așifat pe stradă cu litere de o șchioapă... Veniți domnilor... Unul n'a deschis gura... să strige măcar ura, atât nu mai mult.

— „Niște idioți. Ai fost?”

— „M'am dus de curiozitate să-l văd... Era prăpădit săracu!”

— „Mai bine nu te mai duceai să-ți faci sânge rău. Zi să ne dea cevașilea...”

— „Oricât e părinte, tatăl copilului lui... trup din trupul tău, nu-i jucărie... Îți dai tu seama, ce însemnează să fii părinte?”

— „Ai copii, Gogule?”

— „N'am!”

— „Păcat!... Dă-mi o țigară... Era bine să fi avut, nu mulți... unul era de ajuns: o fetiță și un bălat!”

— „N'a vrut nevasta... Când i s'a dat portretul jos, m'a trecut lacrămile...”

— „Măgărie. Zi să ne dea două sprituri!”

— „Și să vezi încurcătura dracului până s'or deprinde preoții să nu-l mai pomenească!”

— „Vez' ți de treabă, popli au pomel-

Boul și Cerbul

— FABULA —

Și boul s'a 'ntâlnit într'o poiană
Cu vărul cerb — chiar vărul său primar —,
El boul, cu o burtă doloșană,
Iar costeliv sfiosul homar,
S'au mirosit întâi spre cunoștință,
Sa vadă dacă nu s'au înșelat,
Apoi, — dobitocească-obîșnuință —
Induioșafi s'au lins îndelungat.

— „Măi vere“, prinse boul blând să rugă,
„Tu-mi ești din toate ruda cea mai dragă,
Și mult aș vrea — de nu ți-e cu banat,
Să fii și tu ca mine așezat.
Nu vreau să spun, că nu ai de mâncare,
Deși pe iarnă nu prea ai nutreț,
Dar tu ce ești atâta de isteț
Gândește-te: viața ta nu are
O cheazăsie cât de mică și
Oriunde și oricând poți întâlni
Un lup flămând sau țeuva unei flinte.
De-aceea dacă vrei să fii cuminte,
Pe cât ești de isteț și de frumos,
Domesticeste-te și tu ca mine,
Căci omul e din fire mai milos
Și te-o 'ngrji și te-o hrăni mai bin e.

L'aceste vorbe fără de sfârșit
Sfiosul cerb mugi înăbușit :

„Ai numai două coarne, dragă vere,
„Și totuși capul tău în jos umil se cere,
„Pe când eu port fălos și greu nu mi-i,
„Povara unei mândre panoplii !“
„Dar știi, cerbicea de ce mi-e tare,
„Deși nu pot urni măcar un plug ?
„Fiindcă, vere....., nu-i cu supărare“,
„Grumazul meu nu a știut de jug“....

Un ropot, troznete de crângi uscate
Și boul se trezi pe neașteptate
Cu umbra-i doar, răgând nelămurit :

„Ori eu sunt prost, ori vărul e smintit“.

MIHAIL SORBUL

Când orbii judecară culorile

— VOLTAIRE —

Se știe că 'n începuturile corporației celor 300 de cerșetori orbi, toți erau egali și că micile lor afaceri se decideau cu majoritate de voturi.

Ei deosebeau de minune, din pipăit, moneda de aramă de cea de argint și niciodată, vreunul din ei n'a luat vinul de Brie drept vin de Burgundia. Mirosul le era mai fin decât al vecinilor lor, cari nu erau orbi. Ei raționară fără de greșală asupra celor patru simțuri, cu alte cuvinte cunoscură tot ceea ce îi e îngăduit omului să cunoască; și trăiră în pace și fericiți, — atât de fericiți cât pot să fie niște cerșetori orbi. Din nenorocire, unul dintre ei pretinse că are noțiuni clare despre simțul văzului; izbuti să fie ascultat, se puse pe intrigi, formă entuziaști: în cele din urmă fu recunoscut ca șef al corporației. El se puse să judece culorile, ca un suveran absolut și totul fu pierdut.

Acest prim dictator al celor 300 de orbi cerșetori, își alcătui dintâiu un mic consiliu, cu ajutorul căruia se proclamă stăpân peste toate pomenile. În chipul asta nimeni nu îndrăzni să i se împotrivescă. El decretă că vestimintele celor 300 erau albe: orbii îl crezură și nu mai vorbiră decât de frumoasele lor haine albe, cu toate că nici una nu era de culoarea asta. Și cum toată lumea își bătea joc de ei, ei merșeră să se plângă dictatorului care-i primi cât se poate de rău; el îi trată drept inovatori, drept spirite îndărătnice, niște răzvrătiți ce se lăsau seduși de opiniile eronate ale celor cu ochi și care îndrăzneau să se îndoiască de infailibilitatea șefului lor. Zăzania asta împărți pe orbi în două tabere.

Dictatorul, ca să-i potolească, dădu un decret prin care hotărî că vestimintele erau roșii. Dar nici un vestmânt, de-al celor 300 nu erau roșu și lumea își răsede de ei mai mult ca oricând: și iarăși jalbe și reclamații din partea corporației.

Dictatorul se infuriă, orbii de asemenea; se bătură timp îndelungat și liniștea nu se restabili decât în ziua când li se îngădui tuturor celor 300 să-și amâne judecata despre culoarea hainelor ce purtau.

Un surd cetind istorioara aceasta, mărturisă că orbii greșiseră voind să judece culorile dar rămase neclintit în părerea că numai surzilor li-i dat să judece muzica.

SCRISOARE

Mai visez apele ochilor tăi, atât de line
Oă'n ele nimic nu moare, nimic nu'n vie.
Mai duc cu mine ca vioara câteva suspine
Și glasul tău mai răsună ca o depărtată sonerie.

Indur câteva miresme mai mult în amintire
Și plâng versificat umbra câtorva cuvinte.
De o plimbare lungă cu popas la mânăstire
Și alte câteva date îmi aduc minunat de clar, aminte.

Rochia ta și-acuma flutură ca un steag iubit.
Și panglica din păr e tot albastră deschis,
Mai știu ceasul în care întâi te-ai ivit
Și multe mici amănunte pe care nu le-am scris.

G. BRAESCU

BERCIU DAN

niciu 'n barbă... Să zic, să ne dea două sprituri ?“

— „Și soldații pân'or uita p'asta, pân'or învăța p'ailaltă. Măi, ce jale !“

— „Și ce pumni... Zi să ne dea două sprituri“.

— „Da, cercetașii săracii“...

— „Aia e mai ușor“.

— (descurajat) „Ce ușor“...

— „Cresc, sunt mari, dă-i dracului...“

Zi să ne dea două sprituri“...

— „Auzi mă, să-și schimbe numele...“

Care va să zică deacum înainte, ca și incognito“.

— „Să-și zică Popescu, nu-l mai găsește nici dracu“.

— „Da aviația mă, aviația... Uitasem, săraca de ea !“...

— „Aia da, zic și eu, e teribil... Spune mă, să ne dea două sprituri.“

— „Nu beau mă, nu beau“.

— „Serios ?“.

— „Pe onoarea mea... Și când te gândești“....

— „Atunci hai s... ce mă pisezi de pomadă“.

A fost odată...

Censura...

E cam mult de-atunci.

La Asociația generală a studenților, cu sediul unde da Dumnezeu, prezida Vișoiu-Cornățeanu, care mai târziu a luat la Paris doctoratul în medicină și în drept, care a murit tocmai când începuse să fie cursuri la facultatea de drept din București și a cărui teză o găsești și acum în cataloagele de valoroase cărți de știință din Franța. Era încadrat de cei cari sunt astăzi chimistul Prodorescu, avocatul ploștean Obrocea, prefectul de Mureș Ionescu, avocatul și teologul Al. Georgescu...

Comitetul isbutise să obție de la Teatrul Național un număr de bilete la galerie și ele se împărțeau în toate serile studenților.

La reprezentațiile extraordinare, cu Darcée, Nuovina, Teodorini, Agatha Bărsescu, favoarea era suspendată. Dar actualul avocat Eugen Ionescu avea un talent deosebit de a prezenta personalităților artistice omagiile studenților, la care ele erau prea simțitoare ca să nu răspundă cu un grațios teanc de bilete...

Vecinic mobilizați în serviciul a tot ce este românesc, studenții îl săcăiau pe violoncelistul Dumitrescu, șeful orchestrei ce distra publicul în antracte și ținea isonul cupletelor din „Fata Aerului”, „423” și alte piese ale epocii.

Cum începea muzica ceva din „Cepelia”, galeria striga:

— Domnul Dumitrescu e rugat să cânte o doină!

Și domnul Dumitrescu trebuia să termine baletul cu aria națională.

Dacă orchestra întâleua în potpuriunile sale marșul din „Tathäuser”, studenții, ea porunceau:

— Deșteaptă-te române!

Și lucrurile mergeau bine, spre mulțumirea tuturor...

...Adică nu tocmai tuturor, fiindcă benurile protestau câte odată și prefectul poliției se văzu nevoit să așeze câțiva polițiști la galerie, spre a ne tempera excesul de naționalism în artă.

Cu prilejul acesta li se mai dete un semn: să nu îngăduie publicului să vorbească lucruri desmățate, ca să nu impresioneze urât pe oamenii cum se cade. Totdeauna galeriei i s'au refuzat drepturile parterului...

Se introducea censura.

Într-o seară, studenții urmau în antract discuțiile în jurul conferinței finite de un coleg la seminarul facultății de litere despre opera lui Hașdeu și se oprișeră la Sic Cogito.

Sig Cogito în sus, Sic Cogito în jos, — când deodată un subcomisar sări din banca din fund și-i apostrofă:

— Domnilor studienți!... Vă spui pentru ultima oară... Dacă continuați să vorbiți măscări, vă poftesc afară!

DON JOSÉ

COREGRAFIA

— Note, cu prilejul ultimei premiere dela „Opera română” —

de G. BREAZUL

Oscilând între tendința de a-și hotări un plan artistic, îmbogățindu-și repertoriul, și între nevoile de a-și cultiva auditorul, ținându-i viu interesul pentru reprezentațiile ce organizează, „Opera română” din București nu s'a putut totuși împotrivi curentului general al reînvierii artei coregrafice. Ca și anii trecuți, mișcarea de reînviere și regenerare a artei dansului a aflat favorabilă primire la opera noastră bucureșteană. Exhibiții coregrafice au fost organizate și înscrise deseori pe programe și s'ar putea face constatarea că nu ne-am ținut la o parte de experiența ce a fost întreprinsă pretutindeni în favoarea baletului.

Experiența cea mai curajoasă și cea mai profitabilă pentru progresul artei, a fost făcută însă în Franța, pământul clasic al baletului, al măestrilor de dans și al coregraficilor. Aci a fost cercetată teoretic și experimentată practic reînvierea în valoare artistică a elementelor ritmice și mimice. Literatura de specialitate, care conținea lucrările serioase ale lui Desrat, Vuillier, Ménil, Aubry ș. a., este sporită prin cercetările lui Jacques-Delacroze, Jean d'Udine, publicate în volume separate, și prin studiile lui Emile Vuillemonz, René Dumesnil ș. a., răspândite prin diferite volume și reviste. Din punct de vedere al practicii coregrafice, activitatea de azi a Franței poate fi comparată numai cu cea din vremea Renașterii și a faimosului „Ballet-comique de la reine” al lui Balthazar de Beaujoyeux, atât de strâns legat de originea și evoluția teatrului muzical francez. S'au înfățișat, într'adevăr, Parisului post-helic și și-au încrucișat pretențiunile de renaștere a cultului Terpsihorei — a) coregrafia clasică, având ca ideal „victoria corpului uman asupra greutății, urmărirea unei ușurinți și a unei viteze de aproape imateriale” (Jean d'Udine); — b) baletele rusești, care sub egiđa lui Sergiu Diaghilev, repartau triumfuri nu numai pentru exhibițiunile electismului lor coregrafic, ci și pentru muzica lui Stravinsky și pentru arta decorațiunii scenice a lui Bakst, Benois, Roerich, Picasso, ș. a.; — c) baletele suedeze, cu aprigele ambițiuni de avangardă ale lui Ralf de Maré și Börlin; — d) procedeele mai vechi și mai mult muzicale ale „gimnasticii ritmice” inițiate de Jacques-Delacroze.

Apoi „dansurile idile” ale Isadorei Duncan, „gimnastica elină” a lui Raymond Duncan — din a cărui școală acum câțiva ani s'a prezentat publicului bucureștean Lucienne Caravillot —, iată atâtea manifestări artistice menite să stimuleze via mișcare de restaurare a dansului.

Muzical privind chestiunea, mișcarea găsea cel mai propice teren în tirania pe care tehnica muzicală o suferia din pricina barei de măsură paralizatoare a liberei expansiuni ritmice și în contra căreia reacțiunea nu întârzie să se producă; apoi în noutatea și prospețimea de expresiune ce este obținută prin ritm în muzica descoperită la primitivi. Deci, rechemarea ritmului, ca element primordial în structura operii de artă muzicală, pe primul plan al interesului estetic, favorizează și contribuie ca dansul să se afirme din nou ca artă, determinând schimbări de valori în elementele expresiunii muzicale și luând avânt de

desvoltare proprie și stimulare și conducere în arta geamănă a muzicii.

Atențiunea generală a fost captată în Franța drept dela început, de către baletetele rusești. Sub influența lor, considerată din punct de vedere atât muzical cât și coregrafic, s'a produs o bogată literatură muzicală, trezire a vechilor predispoziții franceze pentru dansurile de caracter și ariile de dans. Ceea ce este de reținut din examinarea acestei producții muzicale, este tocmai importanța precumpănitoare a ritmului. Orchestra reduce din ce în ce amploarea spectrului sonor, coardele își restrâng romantica lor dezinvoltură, iar bateria, cu întregul instrumentariu de percusiune sporit, este împinsă în locul dintâi. Primitivitatea ritmică — s'a vorbit chiar de „polyritmie” și „contrapunct ritmic” — și restrângerea coloritului orchestral, mijloace de joc popular, de „Rag-time” și de „Jazz”, într'astfel, ca elemente componente și determinante, nu numai în producțiunea muzicală franceză amintită, ci și a altor școli. Ca personalitate artistică, modelul perfect către care cată această muzică, este Stravinsky.

Neinfluențate de mișcarea coregrafică nu au putut rămâne deci, nici alte centre muzicale. Franța însă poate fi considerată ca centru de unde au pornit cele mai importante manifestațiuni de coregrafie. Reînvierea coregrafică și intensificarea curentului favorabil desvoltării genului de artă reînnoit, în Franța posthelică este de cercetat.

La noi, „Opera Română” caută să se mențină în spiritul vremii. E firesc să nu ne închidem în migăleala dibuirilor încălcite de nivelul nostru cultural muzical și de lipsa de tradiții artistice. Și astfel, dacă „l'Académie Nationale de musique et de Danse” organizează „ballet français”, nu trebuie muștrat nimeni dintre cei ce pretind pe scena operei române „balet românesc”.

Organizarea spectacolelor de balet este încredințată la opera noastră maestrului Anton Romanowsky, care este, prin originea sa, și prin arta sa, product al școlii rusești. La îndemână, deci, îi este, și din punct de vedere muzical, ca și coregrafic, repertoriul rusec. „Scheherazade”, suita simfonică din „O mie și una de nopți” a lui Rimsky-Korsakov, face parte din repertoriul de dirigent al lui George Georgescu și este una din piesele sale de succes deosebit, fapt care a ispitit însușirile coregrafice ale prinului balerin să compună pe cunoscuta muzică a lui Rimsky, baletul într'un act, a cărei primă reprezentație a avut loc Luni, 4 Ianuarie.

Nu este de făcut nici o rezervă asupra alegerii piesei. Cu atât mai mult în stadiul de desvoltare ca artă independentă pe care coregrafia o ambiționează, alegerea unui balet este chestiune de personalitatea artistului creator și de libertatea lui. Este numai de pus problema și de discutat dacă în cazul Scheherazadei și prin analogie, în cazul oricărei piese muzicale cu un program literar determinat, cum este poemul simfonic, interpretarea și realizarea coregrafică poate utiliza un program literar diferit. În suita simfonică a lui Rimsky-Korsakov, programul din a cărui simbolizare sonoră a rezultat „Scheherazade”, stă înscris în capul partituri. Este expusă, în acest program, povestea sultanei Scheherazade care, prin farmeul inge-

nioaselor sale basme, împrumutând dela poezi versurile, din cântecele populare, cuvintele, isbutește în timp de o mie și una de nopți, să întoarcă definitiv, pe sultanul Schahriar, dela hotărîrea sânguină luată din pricina falsității și infidelității femeilor, de a ucide pe fiecare din femeile sale, după prima noapte. Baletul compus de Romanovsky nu tinde să găsească expresiunea coregrafică adecvată muzicii lui Rimsky. Nu numai atât, dar, înlătură și programul suitei simfonice, înlocuindu-l cu altul: Schahriar, regele Indiei, plecând la vânătoare, haremul său este lăsat pradă sclavilor prin corupția marelui eunuc, în urmă pătrunde în harem și amantul Zobeidei, favorita regelui, și o „petrecere nebunească”, „o adevărată orgie” se desfășoară, „o nebunie generală îi cuprinde pe toți” până când regele înapoiindu-se, „un masacru cumpnit de neveste, de sclavi, de eunuci” pune capăt orgiei și vieții celor căzuți în gresala ei. Fără a analiza psihologic (muzică și balet), moment cu moment, încheierea poemului simfonic, atât de luminoasă, de senisă și plină de optimism. În majorul omonim schițat de arpeggiile violinei solo, nu este în nici un chip de identificat cu sumbrul sfârșit al baletului, al poemului coregrafic, cu masacrul general pe care-l încheie Zobeida, străpungându-și inima cu pumnalul regelui. Cursul ideilor muzicale din suita simfonică nu-și află corespondentul coregrafic, în mișcările și atitudinile corporale și nici cu ideea literară ce stă la baza compunerii suitei simfonice nu concordă. Românul designează foarte spiritual acest fenomen prin zicala, desigur, de un sens mult mai general: „Eu îi cânt sârba, el joacă rus-temul”. Din această pricină, nu s'a putut obține o comuniune, o contopire a muzicii în gest, pentru a se realiza formula de artă indicată de Stravinsky. Și astfel, „unitatea în diversitate”, principiul consacrat al esteticii formale, nu-și poate afla o mai definitivă și categorică negare ca în acest hibrid conglomerat literaro-muzicalo-coregrafic a cărui completă percepere ar presupune o ciudată structură de conștiință; nu numai o dublă, ci chiar o împătrită conștiință sau pur și simplu, o capacitate excepțională de disociere psihologică. Muzica pură, prin vagul imaginilor ce trăzește în auditor, ar fi poate mai propice expresiunilor coregrafice. Evoluția artei însă a ajuns la muzica de balet, la formula de artă a lui Stravinsky, din „L'oiseau de feu”, „Le sacre du Printemps”, „Pétrouchka”, etc.

Chiar în toamna trecută orchestra noastră a cântat sub bagheta lui George Georgescu „L'oiseau de feu”. Arta coregrafică a primului balerin al Operei române, aci ar fi trebuit pusă la probă.

Ar fi fost și altceva mai bine de făcut. Folklorul românesc ar fi trebuit explorat de compozitorii noștri, la fel cum a fost exploatat cel rusesc de Stravinsky. Inspirațiunea lui Stravinsky este „profondément russe”, „puise largement dans le folklore du terroir russe la matière de ses thèmes” (Dumesnil).

Din cântul și jocul nostru popular, din basmul fetilor frumoși și cosinzene și smei, din balada noastră populară, compozitorii noștri au a ne da baletul și pantomima noastră, formele de artă ale viitorului artei noastre, opera de artă românească. Pe aceasta urmează să o dorească, să-i stimuleze producțiunea și să o interpreteze „Opera Română”.

G. BREAZUL

Un match programatic

Premiul literar de 20,000 lei al „Ideei Europene”

Înainte de a se proceda la cel de al treilea și ultim vot, al acestui premiu literar, „Idea Europeană” a cerut d-lor Ion Minulescu și Liviu Rebreanu să-și expună crezurile literare. Cei doi vor avea să aleagă nu numai între operele literare pe care le-au preferat dar și între două credințe literare, cari, precum se poate vedea din rândurile de mai jos, sunt în luptă una cu alta. O luptă fără vărsare de sânge, cum e și natural, dar cu destulă risipă de verbi și de cugetare:

Crezul literar al d-lui Ion Minulescu

Manifestațiile artistice se judecă numai după nouțateea sensibilității artistului. Materialul nu are de cât o importanță secundară Subiectul, nici măcar atât. Punctia de a prezenta frumosul sub o formă nouă, este singura scuză a celui care se încăpățânează să repete ce au mai făcut și alții înaintea lui.

A creea, înseamnă a dărâma mai întâi. A dărâma însă, nu înseamnă numai de câțiva distrugere. Artistul adevărat, dărâmă totdeauna. Din orice fel de material vechi, se poate crea o infinitate de forme noi. Ruinele se distrug, nu se transformă. La nevoie, se pot chiar păstra. Ruinele însă nu se imită nici odată. Frumosul nu se poate încătușa numai într-o anumită formă.

Ion Minulescu

În artă, găina trebuie să clocească totdeauna numai ouă de rață.

Mestesugul frumosului nu se perpetuează prin ce există, ci numai prin ce nu există încă. Cu cât o formulă nouă de artă produce mai multă nedumerire în momentul apariției ei, cu atât capătă mai multă viabilitate în patrimoniul artistic al trecutului. În artă, noul născut nu devine matur de cât după ce începe declinul epocii care l'a produs.

Cel care se adăpostește sub acoperișul așa zisei tradiții artistice, nu poate fi artist adevărat! Tradiția nu crează decât copiiști papagali, savanți și caligrafi...

Tradiție artistică, nu înseamnă artă tradițională. Tradițională, nu poate fi de cât o dogmă religioasă, o datină populară, nu o legendă națională. Artă tradițională, nu există. Există numai posibilități personale de creații artistice variate, care cu timpul pot deveni tradiționale sub forma unor opere definitiv realizate și intrate în patrimoniul artistic al unui popor. Atât și nimic mai mult... A face artă după tradiție înseamnă a prepara veșnic același medicament, după aceiași rețetă unică, fiindcă tradiția exclude nouțateea, invenția, libertatea, fantezia, spontaneitatea, nebunia și păcatul. Tradiția artistică sărăcește și distruge arta. Ea nu botează ca sfântul Ion, ci îngroapă numai ca Iosif din Arimatea pe cei botezați de alții...

Arta este individuală, autonomă, ab-

Crezul literar al d-lui Liviu Rebreanu

Nu frumosul, o născocire omenească, interesează în artă, ci pulsația vieții. Când ai reușit să închizi în cuvinte câteva clipe de viață adevărată, ai săvârșit o operă mai prețioasă decât toate frazele frumoase din lume. Precum nașterea, iubirea și moartea alcătuiesc enigmatice cele mai legate din viața omenească. Ele preocupă mai mult și pe scriitorul care încearcă să creze viață. Literatura rezultată din asemenea preocupări, nu poate mulțumi nici pe super-esteeții ce savurează numai rafinările stilistice sau extravaganțele sentimentale, nici pe amatorii de povestiri gentile de salon. Nici n'are nevoie. Literatura aceasta, ca și viața cea mare, trăește prin și pentru ea însăși. Durabilitatea ei atârna numai de cantitatea de viață veritabilă ce o cuprinde.

Liviu Rebreanu

Creația, nici în literatură, nu face salturi. E o verigă între trecut și viitor. Își implantă adânc rădăcinile în pământ, ca să se poată urca mai sus spre cer. Se uită cu evlavie pioasă înapoi, spre a putea privi mai sigur înainte. Nu-și închipe nici o secundă că înaintea ei n'a existat nimic și după ea se va prăbuși tot.

Sinceritatea cred că e calitatea de căpetenie a scriitorului adevărat. Sinceritatea față de sine, din care izvorăște sinceritatea față de artă. Dacă nu te dăruiești întreg artei în clipa creației, nu vei zămisli decât monștri fără viață.

A crea oameni nu înseamnă a copia după natură indivizi existenți. Asemenea realism sau naturalism e mai puțin valoros ca o fotografie proastă. Creația literară nu poate fi decât sinteză. Omul pe care-l zugrăvesc eu o fi având și trebuie să aibă asemănări cu mii de oameni, cum au și în viață toți oamenii, dar trăește numai prin ceea ce are unic și deosebit de toți oamenii din toate vremurile. Unic însă e numai sufletul. Viața eternizată prin mișcări sufletești — realism.

Temelia creației rămâne, negreșit, expresia nu ca scop, ci ca mijloc. De dragul unei fraze strălucite sau a unei noi

surdă și, dacă vrei, chiar inutilă. Ea nu există de cât în exemplare unice, ca și nedumerirea lui Hamlet în milocul familiei sale și demnitarilor de la Curte — oameni normali și foarte cum se cade.

Arta este exteriorizarea brutală a unei entități sufletești rebelă. Ea nu suportă și nu impune nici un fel de disciplină. Ea se adresează numai celor cu resurse suficiente de a se apropia de artist. Restul mulțimei, trebuie să stea deoparte. Nu toată lumea simte nevoia absolută a artei. Arta nu se poate coborî prea aproape de pământ, fiindcă nu are picioare. Are numai aripi. Arta nu este o femeie de stradă care se pune benevol la dispoziția pr mulțimii trecătoare. Nu este nici pacoste socială, nici nevoie fiziologică. Este un capriciu divin în existența unui muritor. Este o zeiță sacrificată, pe care însă n-o poți invita, nici la hotel, nici la ofițerul stărei civile. Cel care îi poate farmecei vecinătății în clipa când a răsunat-o din mulțimea altor femei, o salută numai, o urmărește și se lasă urmărit de obsesia imperativului ei categoric. Restul nu mai este artă — este ordonanță polițienească, reclamă comercială, repaos duminical sau sărbătoare națională.

Și-acum (fiindcă este vorba de cei cari scriu) o carte de literatură nu este un curs de gramatică, aprobat de Ministerul instrucțiunii publice. Profesorul de limba română, te învață numai cum trebuie să scrii. Scriitorul român însă, îți dovedește că se mai poate scrie și altfel de cum scriu toți ceilalți români.

Iată arta adevărată — acest „altfel” și nimic altceva mai mult.

Imperecheri de cuvinte nu voi sacrifica nici odată o intenție. Prefer să fie expresia bolovănoasă și să spun într-adevăr ce vreau, decât să fiu șlefuit și neprecis. Am impresia că toate strălucirile stilistice, cel puțin în opere de creație, se fac în dauna preciziei și a mișcării de viață. Și mai cred că e mult mai ușor a scrie „frumos”, decât a exprima exact. Poate nu e numai o întâmplare că toți creatorii mari de viață s'au mulțumit să scrie bine și au neglijat floricelele stilistice după care se prăpădeau contemporanii. Precum iarăși nu trebuie uitat că tocmai stilul e mai trecător într-o operă de artă.

Expresia exactă îți cere mai multă sbu-ciumare: „cuvântul ce exprimă adevărul”. Numai prin ea poți urmări de-aproape sinuozițiile sufletului care explică viața. Psihologia și obiectivitatea merg alături și presupun aceeași retragere a eului scriitoricesc în colțul cel mai modest al sufletului, spre a face loc desfășurării creației. Modestia nu e și dezinteres, ci dimpotrivă o atitudine. Fără amestecul meu direct, opera va putea crește și trăi mai independent. Copilul zdravăn n'are nevoie în viață de hainele tatălui.

Dacă primești arta drept creație, trebuie să-i atri bui și o valoare etică. Arta ca ușoară jucărie ar fi tot atât de incomprehensibilă ca și viața socotită fără rost. Arta n'are menirea să moralizeze pe om, evident, dar poate să-l facă să se bucure pentru că e om și pentru că trăiește, și chiar să-l facă mai om. Contemplarea vieții, pe care o oferă creația, poate fi uneori mângâietoare ca o rugăciune...

Rapsodia concertantă a lui Stan Golestan care urma după simfonia lui Schubert în același simfonic, dacă nu evocă în totul mult discutatul opuscul al lui Wagner: „Iudaismul în muzică”, este de natură totuși, a pune o problemă de primul ordin în privința utilizării motivelor populare sau pseudopopulare românești de către compozitor, problemă care n'ar ocoli, bine înțeles, contribuția, fie și negativă, pe care compozitorii români de altă rasă o aduc în discuția și deslegarea ei. O necontestată stăpânire a tehnicii scrisului muzical, o aplicare deosebit de simpatice asupra folklorului românesc și o știință sigură și bogată experiență muzicală, nu împiedică totuși pe Golestan să utilizeze în lucrările sale selecțiunile din „Chitaristul român” — o foarte discutabilă culegere de muzică românească — să truncheze netam, nesain, motive melodice și să le scâlceze pentru o estetică bizară, deasemenea să se oprească, în privința structurii gamale, la acea blestemată secundă mărită dintre treptele III—IV, în minor, care, — pentru numele lui Dumnezeu! — este mai mult țigănească și unguerească (vezi S. Karg-Elert) de cât caracteristic românească. Sunt constatări care nu numai că înlătură problema, ci, din contră, o impun cu tărie criticii. Pană la soluționarea ei științifică, nu ne vom sfii totuși să reamintim că artistul în general și, deci, și compozitorul muzical, nu este în niciun caz spărcaciul materialului artistic întrebuițat, oricât Golestan ar cânta, ca în partea doua a rapsodiei sale: „Rabdă inimă și taci...”

Ne rămâne prea restrâns spațiu pentru admirabilele două concerte ale „Asociației de muzică de cameră”, pusă sub egida valoroșilor profesori dela conservatorul nostru bucareștean, în fruntea cărora suflătorii deșin, cu sacrificii de organizatori și cu eforturi artistice superioare, primul rang. Dar despre toate aceste eforturi și despre tot binele pe care îl revărsă peste nădejile de înaintarea culturii muzicale românești, în viitorul număr al revistei noastre.

G. BREAZUL

Cronica muzicală

Al cincilea concert simfonic dirijat de George Georgescu
(Palatul Ateneului) 11 Ianuarie 1926

Al doilea și al treilea concert al „Asociației de muzică de cameră”
12 și 18 Ianuarie 1926, în sala Ateneului.

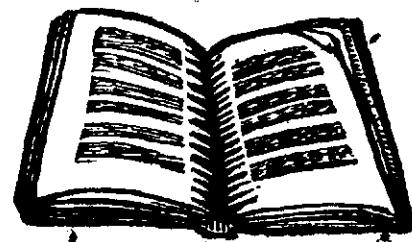
Se cuvine să însemneze cronica de față, din capul locului, cinstita slujire închinată muzicii pure între cele din urmă două zile dela mijlocul lui Ianuar. Muzica simfonică și muzica de cameră au reperțat în acest interval de timp succese pe care le-ar răvni oricare centru de cultură muzicală cât de înaintat.

La ultimul concert simfonic și la ambele audiiuni ale tinerei înjghebări de muzică de cameră, Mozart, Schumann, Schubert, Brahms, Franck, Grieg, Liapunov, au prilejuit muzicienilor noștri frunțași momente de interpretare artistică superioară, de înalt prestigiu artistic și de sincere manifestări pentru cultivarea muzicală a poporului. *Cella Delavrancea, Muza Germani-Ciomac, George Georgescu, Hoerath, Mendelssohn, Nițulescu, Dan Simionescu, Solomonescu, Thaler și Theodorescu*, iată atâtea nume proeminente din viața muzicală românească de azi, care au isbutit să realizeze această admirabilă săptămână luminată pentru nădejtile noastre de promovarea educațiunii muzicale.

La al cincilea concert simfonic, *George Georgescu* a stilizat cu baghetă măiastră *Sinfonia VIII-a de Schubert*, în si minor, cu adâncul și reținutul ei patos romantic. Cu distinsă rafinerie dinamică, cu impresionante scufundări în pianissime și cu svăcniri agogice pline de interes, *George Georgescu* și-a temperat complexitatea gesturilor și aflându-se, cum de mult nu l-am ascultat, în elementul său, a dirijat recules acest minunat tors, simfonia „neterminată”: un fosnet lin de frunze îngălbenite de toamnă, prin care motivele de melodism popular șerpuesc cu îndemnuri potolite, rar înfiorate de vagi

bucurii și iar domolite de un fel de feminitate delicată atât de caracteristică și de proprie sufletului creatorului, lui Schubert. Partea I: penumbră, singurătate, înfrigorată bătaie de inimă, suspine; partea II: transfigurare în „balsam din ceruri”, raze timide de soare, senin de primăvară timpurie, naive nădejdi, „zâmbete 'n lacrimi”, cum ar zice Nichifor Crainic. Numai Beethoven, de sigur, ar fi fost în stare să prăvălească în sbuciumul tragicului sau în sguduitorul dramatism al eroismului triumfător aceste sincere unduieri de lirism de feminitate schubertiană. Numai el ar fi putut termina și implini acest minunat tors. Numai Beethoven; Schubert nu l-a isprăvit și, poate, nici n'ar fi putut.

Să nu părăsim gândul dela concertul simfonic amintit, fără să relevăm un succes artistic românesc cum de multă vreme n'a remarcat auditorul simfonicilor. Este vorba de aparițiunea ca solistă la acest concert a pianistei *Muza Germani-Ciomac*, viguroasă îngemănare de daruri muzicale și de tehnică, de probitate artistică și de distincție, care impune și cucerește. Acompaniată de orchestra cam nestrunită îndeajuns de astădată dirijată de *George Georgescu*, *Muza Germani-Ciomac* a interpretat *Rapsodia ucrainiană* de *Liapunov*, cu scânteietor brio, cu elan și simț ritmic, și cu o savoare muzicală fermecătoare. Se spune, în general, despre pian, că este un instrument ingrat. Dar ce s'ar putea spune despre instrumentul pe care *Muza Germani-Ciomac* a fost silită să cânte? Nu-i păcat de atâtea vreri de artă, de atâtea străduinți înfundate în calicia hodorogiturii cu firmă de pe podul Ateneului?

Elegie

Mi-i sufletul în ochi năvălit. Pleoa pe se închid de povara lui,—parcă ar vrea să-l oprească, sufletul meu desfăcut.

Din șiragul destrămat, mărgelele de cristal se imprăstie pe fața involburată și cu ele se duce și sufletul topit în mărgelele ferbinti...

Mi-i sufletul în ochi năvălit și pe buze picuri cu picuri se strânge, sufletul meu de demult...

Cum ar vrea și azi, în umbra pleoapelor să încolțescă oaze pentru pustiu trupului — pustiu ars de soarele buselor — tot sufletul năvălit în ochi.

LIBERALLE NETTO

MENTIUNI CRITICE

M. SADOVEANU și D. D. PATRAȘ-CANU: *Sfintele amintiri* (din *Viețile Sfinților*); ed. „Socec”, 1926.

Continuând publicarea acelor vieți ale sfinților, începute cu întâia serie din *Spre Emaus*, d-nii Sadoveanu și Pătrășcanu, desăvârșesc o operă culturală de un neprețuit folos.

MIHAIL SADOVEANU

Nu sunt de loc de părerea confratelui care privea cu ochi răi și găsea nepotrivit că se vorbește, în legătură cu o carte a d-lui Sadoveanu, despre activitatea sa culturală și despre incalculabilele ei foloase.

Evident, istoria literară va vorbi — în primul rând — și în viitor, cum vorbește și astăzi, cu aceeași admirație de atâtea din creațiile de artă ale d-lui Sadoveanu, dela întâiile chipuri din „Soimii” și până la mai recentele din „Venea o moară pe Siret...”: vastă desfășurare de peisagii, hartă în mărime naturală a Moldovei, inundată de poezie, imens material pentru o epopee de eroism, de patriarhalitate și de duioșie, o epopee pe care dacă d. Sadoveanu nu a organizat-o încă, i-a cumulat însă toate elementele necesare.

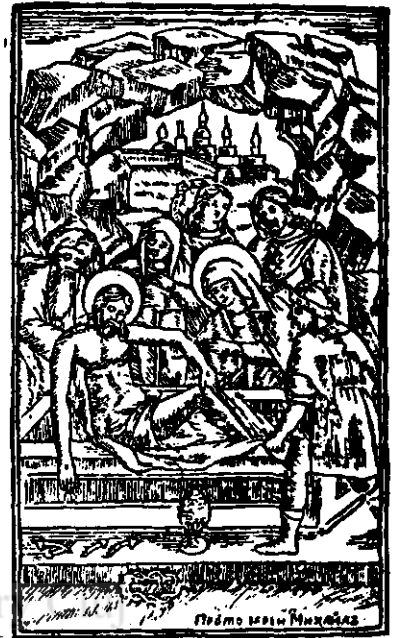
Intru aceasta, d-sa o intru totul asemenea acelei fericite imagini a „Stejarului din Orhei” pe care și-a asigurat-o cu prilejul discursului de recepție dela Academie.

Dar a vorbi și despre activitatea d-sale culturală nu e de loc un păcat nici o scădere. Dimpotrivă. În primul rând, o astfel de sarcină nu e de loc ușoară. Ea cere dela slujitorii ei, o pricepere, o cunoaștere a poporului și a nevoilor sufletesti, resurse și daruri de corespundere ce nu se întâlnesc pe toate cărările și mai ales un devotament și o dragoste, organică aproape, congenitală. Iar când aceste daruri se întâlnesc la unul din cei mai reprezentativi din scriitorii vremii acesteia, a pune în lumină această latură, nu e de loc o umilire (de cât doar în accepția monahicească) ci mai degrabă un firesc și bine meritat omagiu. Ostenind să scrie, după ce acum 15 ani și mai bine a povestit

pentru popor, istoria Genovezii de Brabant, ostentind să scrie aceste vieți ale sfinților, d. Sadoveanu dă o strălucire și o garanție, deosebite, acestei cărți, cu ne-numărate rădăcini în masele adânci ale poporului. Pusă sub scutul numelui său, această carte va câștiga acea „îndrăzneală înaintea tuturor” despre care vorbea Dosithei Ieroschimonahul, nevrednicul stareț al Sfințelor Mănăstiri Neamțului și Secului”, care în prefața din „Viețile Sfinților din luna Septembrie” (Mănăstirea Neamțului 1807) spunea lui Veniamin Mitropolitul, între altele: „Primeaște-o, și prin prea o sfinția ta să-și câștige îndrăzneală înaintea tuturor, că noi proști fiind, și jos aflându-ne cu starea, și loc lăcuind oarecum prost și neștiut, și decât cei mulți aflându-ne mai de pre urmă, să nu cumva prostia și nimicnicia noastră să-i întunece slava. Că măcar desi ia iaste slăvită prin sineși, și cuprinzătoare de multe comori de mult și mare preț, dară deacă de la noi proștii fără de mijlocire va ieși în lume, frică iaste nu cumva prostia noastră să-i ciuntească slava, și cinstea și evlavia”.

Și luând Veniamin Mitropolitul, această tâlmăcire dela Neamț, „ca pre o pargă, sau ca pre cei doi bani ai văduvei, sau ca pre pumnul de apă al țărânului (căt-re împărat)” cum se spune în fuchingrea din prefață, scrie la rândul-i una din acele minunate predoslovii către cititori, în care după ce asemuește aceste „Vieți ale Sfinților”, cu un raiu, sau cu un ceriu, „că precum ceriul cuprinde întru sineși pe stele, așa aceastea pre viețile Sfinților”, și după ce amintește de alcătuitoarii și tâlmăcitorii unor astfel de cărți, de Evseviev Pamsil, de Symeon Metafrast, care le tâlmăci în grecește, de Macarie, Mitropolitul Moscovei și de Petru Moghilă, Mitropolitul Kievului, ce le tâlmăciră în rusește de Cuviosul Paisie, venit dela Sfântul Munte, întâiu la Dragonirna și apoi stareț și arhimandrit al Neamțului și Secului care dimpreună cu ucenici și următori, au început tâlmăcirea celor 12 vieți ale Sfinților în românește, termină cu aceste cuvinte despre a căror frumusețe și oportunitate, în această cronică, nu rămâne nici o îndoială: „O omule, accia ce viezi, iaste viață trupească, și trupul nu folosește nimic. Căci când tu nu poltești, nici îți iaste drag să cetesti cuvintele ceale învățătoare de fapte bune, sufletul tău iaste mort de cătră fapta bună aciasta. Când sufletul tău nu să smerește, nu să umilește, nu se căiaște de păcatele cele făcute de tine, când nu te părești de răutăți, când nu cercetezi bolnavii, când nu miluești pre săracul cu ce-ți dă mâna, când nu iubești pe aproapele ca pre sine-ți, când zavistuești sporirea aproapelui,

când nu numai nu miluești pre sărac, ci și ce are și răpești, — atunci sufletul tău iaste mort cu totul de spre faptele bune aceste, care prin cetirea dumnezeestilor scripturi să lucrează, și să cresc și să adaug. Pentru aciasta vă rugăm și vă în-

Gravură din *Viețile Sfinților din luna Martie*, M-rea Neamțului, 1813.

dennăm, îmbrățișați-o și cetiți-o, nu odată, nici de două ori, ci de multe ori; nu ziceți că o am cetit odată sau de două ori, și ne iaste destul, că mântuirea sufletului iaste întru mult sfat, zice Ecclisiastul. Deacă de multe ori o veți ceti cu evlavie, și cu credință dreaptă, și cu luare aminte, sufletul Dumilorvoastre cătră urmarea celor bune să va destepa, mintea să va lumina, ochii să vor face doao râuri sau doao izere de lacrimi”.

Dar dacă am insistat asupra acestei lature cultural-utilitare a acestui fel de opere, nu înseamnă că vorbind de „Viețile Sfinților” a căror publicare au întreprins-o d-nii Sadoveanu și Pătrășcanu, nu vom aminti și despre frumoasele însuși literare, care se întâlnesc, cum e și firesc, în mai mare măsură în partea de colaborare a d-lui Sadoveanu. În acest volum, deci în bucățile: „Sfintele amintiri”, „Minunea Teocistiei Lesvianca”; „Bericita Cecilie” și mai ales în „Istoria sfinților Varlaam, și Iosaf dela India”, în care d. Sadoveanu toarnă peste aroma

arhaică a istoriei lui Varlaam și Ioasăf din talmăcirea lui Udriște Năsturel, dela 1648, câteva din mirodemiile stilului său.

Iată de pildă pe Aveñir, împăratul, tatăl lui Ioasăf, tulburat de biruințele duhului creștin: „Fiind în mare nedumeyre și clătindu-se cu gândul pentru adevărul credinței vechi, stătea în cumpănă cântre două nopți” sau iată pe frumoasa Mogra tulburând statornicia sufletească a lui Ioasăf: „A apărut lui Ioasăf așa de frumoasă și atât de plină de înțelepciune, încât n'o putea privi și asculta fără tulburare. Ceasurile de seară mai ales, când începeau a juca în întunecime licuricii sburătorii și cântau dulce fântănilor, i se păruă doadață pline de un farmec pe care nu-l cunostea; Fecioare mlădioase veneau în foisorul unde sta și începeau danțuri așa de line și ușoare încât parcă erau purtate de vâlurile lor în aburirile vântului...”

STEMA MOLDOVEI din *Viețile Sfinților din luna Martie*, M-rea Neamțului, 1813.

(reproducere din *Bibliografia românească veche*, de I. Bianu și Nerva Hodoș)

Și dacă ochii cetitorului de astăzi nu se vor face, de pildele acestor mucenici ai credinței Domnului, două râuri sau două iazere de lacrimi, cum socotea, acum un veac și mai bine, prea osfințitul Kir Veniamin, sufletul lui se va tulbura însă în nepăsarea-i de astăzi și mintea i se va delecta de aceste prea sfinte poezii, așa de frumos povestite și care, fără de voia noastră ne amintesc de epigrama prin care tâlcuitorul dela 1809, dela Mănăstirea Neamțului, vorbea de „mițarea duhovnicească” pe care filele cărții o ar fi cuprins ca niște țevșoare de faguri.

PERPESICIUS

Fondul Dr. Ion Scurtu

Facultatea de Litere din Cluj a primit din partea d-lui Al. Lapedatu, ministrul Artelor, 50.000 lei din al căror venit anual de 2.500 lei, se vor acorda premii celor mai bune cercetări și studii făcute de studenții sași cu privire la viața și opera lui M. Eminescu.

Fondul se va numi „Dr. Ioan Scurtu” în memoria profesorului și publicistului care a adus serioase contribuții în legătură cu Eminescu.

Frânturi

Primul locuitor al Londrei

Anglia, până azi, n'a fost prea norocoasă în descoperirea de oseminte omenești, din primele perioade ale preistoriei. Subsolul londonez a făcut de curând o plăcută surpriză antropologilor.

Cu ocazia săpăturilor făcute pentru o casă, s'a găsit un craniu... Nu însă un simplu craniu ca oricare altul. El aparține după părerea marelui savant Elliott Smith, unui reprezentant al tipului **neanderthalian**, ba poate și mai primitiv.

Acest craniu aparține deci primului locuitor al Londrei, după alții, al primei locuitoare, pentru că specialiștii recunosc trăsăturile unei grațioase reprezentante a sexului frumos de acum câteva zeci de mii de ani.

O nouă teorie asupra vulcanilor

Până acum s'a crezut că vulcanii sunt un fel de supape de siguranță prin care es la suprafață materiile în fuziune care umplu pânteccele planetei noastre.

Un savant englez, e de altă părere. Vulcanii, după el, n'au nici o legătură cu masa incandescentă din interiorul pământului, despre natura căreia de altminteri nu prea avem cunoștințe sigure; ei sunt un fenomen superficial și local. Mecanismul lor e următorul: stâncile în stare de fluidă și de lavă, care se găsesc sub scoarța pământului tind la rândul lor să se solidifice. Ele sunt impregnate de gaz și vapori de apă supuse la presiuni formidabile. Solidificându-se, ele se apropie de suprafața scoarței pământului, presiunea se micșorează și gazele exploadează târând cu ele materiile pe jumătate fluide.

Este o altă teorie care spune că în interiorul globului pământesc există mari cantități de materii radio-actieve care degajează o căldură enormă și transformă în stare lichidă materiile solide ce încep să clocotească și să se urce spre suprafață.

Telautografia.

Inseamnă transmiterea scrierii prin telegraf. Cuvântul e compus din grecește **telé**: de departe, **autos**: propriu, **grafien**: a scrie.

Invenția se datorește d-lui Eduard Belin, și constă în dispozitivul următor:

Telegrama scrisă cu o cerneală specială, peste care se toarnă gumă lac în așa fel ca să dea relief caracterelor, e aplicată pe un cilindru, care se învârtește cu o mișcare uniformă deplasându-se ușor la fiecare tur, ca un surub în sensul axei sale. Un stilet montat pe un resort foarte suplu apasă pe suprafața cilindrului și pe măsură ce acela se învârtește și se deplasează lateral, descrie o serie de spirale luând succesiv contact cu toate punctele mesajului. Când întâlnește o trăsătură în relief, e ridicat și mișcarea sa oprește un circuit electric. Curentul astfel declanșat acționează la celalt capăt al liniei pe un aparat care concentrează o foarte slabă lumină pe o foaie de hârtie sensibilă.

Cum foaia aceasta e așezată pe un cilindru asemănător celui al transmitătorului și având o mișcare identică, fășia de lumină o impresionează punct cu punct după un traseu care corespunde

La Național: «STRIANA» de Alfred Moșoiu

Dintr'un crâmpieiu de istorie, din legende populare, care circulă asupra voevodului Ștefan cel Mare, poetul Alfred Moșoiu a făcut o piesă de teatru, „Striana”.

Striana e o fantazie teatrală, care înterează, stăpânește, nu prin greoiul decor teatral al hrisoavelor și documentelor istorice, nu prin meșteșugurile dramatice, folosite autorii credincioși datinei trucerilor dramaturgiei cu rețetă și program. Striana — ca piesă — place, emoționează, prin versurile ei, prin lirismul ei tineresc și desigur prin înfățișarea nouă a voevodului moldovean Ștefan cel Mare, altfel de cât ne-a fost dat să-l vedem până acum în teatru. E domnitorul, care n'a trăit numai cu buzduganul în mână, trecând dintr'un războiu contra turcilor, într'altul contra leșilor, ci acel Ștefan cel Mare și sfânt, biruit de o dragoste naivă și iubind năpraznic o hangită, frumoasă, cu ochi inflăcărați de demon.

Cu gamă de nuanțe delicate, cu poezie suavă, cu înfățișarea pitorească a trecutului, cu sentimentalitatea iubitorului de versuri frumoase, largi, și cu vioiciune de dialog, „Striana” e o piesă, care s'a impus. Cadrul istoric a fost lăsat mai mult în seama direcției de scenă, dar poezia trecutului, freamătul de tinerețe și frăgezimea versului, — componentele trainice ale piesei — au desmierdat publicul, dornic și de poezie, nu numai de teatru de acțiune.

Poate că atunci când poetul s'a hotărât să scrie „Striana”, s'a gândit că Striana pe scenă n'ar putea să fie decât d-na Giurgea. Și inspirația lui a fost realizată, sub această stăpânire.

De aceea, poate, rolul Striane, e dela început până la sfârșit parcă turnat pentru admirabilele mijloace scenice ale d-nei Giurgea.

Răsul s'globiu, ingenuitatea fără seamăn pe scena românească, neîntrecutul meșteșug de a spune versuri, minunata puțință de a nuanța, — însușiri valorificate în teatru de d-na Maria Giurgea, au contribuit desigur într'o foarte largă măsură la aprecierea bună a Striane.

Celelalte roluri au fost susținute cu demnă stăruință și în majoritate cu izbândă de d-nii Pop-Marițan, Ciprian, Calboreanu, Barbelian.

B. CECROPIDE

în mod riguros același al caracterelor în relief ale mesajului original.

Pentru obținerea documentului autentic fotografia astfel obținută e repede dezvoltată în biurourile oficiului postal: în Franța telautografia e introdusă aproape la toate oficiile telegrafice.

Curier literar francez

Comitetul „Societății oamenilor de literă” de sub prezidenția d-lui Georges Lecomte a atribuit, la sfârșitul lui Decembrie, următoarele premii literare anuale :

1) Premiul Preșidentului republicii, d-lui Edouard Schuré; 2) premiul Consiliului municipal d-nei Elissa Rhaïs; 3) premiul Emile Zola d-lui Henri Bachelin; 4) premiul Lubomirsky, d-lui Louis Sonnet; 5) premiul Taylor, d-lui René Gilouin; 6) premiul Barratin, d-nei Isabelle Sandy; 7) premiul Paul Collin, d-lui Pierre Paraf; 8) premiul Petit-Bourg, d-lui Jules Clère; 9) premiul Maurice Renard, d-lui René Jouglet; 10) premiul Henry Buguet, d-lui Octave Pradels; 11) premiul Richebourg, d-lui Georges Spitzmuller; 12) premiul Alfred de Musset, d-lui Fernand Dauphin; 13) premiul Pasteur, d-nei Claude d'Haboville; 14) premiul Congresului Literar, d-nei Bertha Galeron de Calonne.

Premiul Balzac a fost împărțit între d-nii: Armand Praviel, Victor Goedorp, Francisque Parn, Jean Drautt, Marcel Millet, Julien Guillemard, d-na Stanislas Meunier, și d-nii: Norbert Sevestre, Philéas Lebesgue, Camille Fabry, Léon Lemonnier.

Au mai fost atribuite: premiul Frantz Jourdain, d-lui Guillaume Janneau; premiul Marc Langlais, d-lui Emile Guillaumin; medalia scriitorilor patrioți d-lui Maurice Dubard; premiul Jacob de la Cottière, d-lui Georges Grison; premiul Raoul Bonnevay, d-nei Marthe Dupuy; premiul Théodore Véron, d-lui Georges Delaquys; distincțiuni d-lor Léon Chavignaud, Sylvain Deglantine și d-soarei J. Lasserre.

Premiul Chonchard a fost decernat d-nei Brada, d-lor Boyer d'Agen, Gaston Derys, Jean de Kerlecq, Marcel Laurent, Rodolphe Bringer, H.-J. Proumen, P.-N. Roinard, Marc Saunier, Wilfrid Lucas și d-nei Jeanne Regamey.

În 1926, se va distribui un premiu de poezie de 3000 franci denumit „Premiul Hérédia” și va fi atribuit unui sonet.

La sfârșitul lui Decembrie 1925 s'au serbat 50 de ani ai „Societății de vechi texte franceze”. Aniversarea a coincis cu a revistei de filologie *Romania*.

Societatea a fost fondată în 1875 de Paul Meyer și Gaston Paris. Biroul actual se compune din d-nii: Mario Rocques, Faural, Lemaître și d-ra Droz.

Sedința plenară, ținută la „Ecole des Hautes Etudes” a fost prezidată de d. Ambroise Thomas, asistat de d. Mario Rocques, titularul catedrei de românește de la Sorbona.

S'a înființat, la Sorbona, o catedră Victor Hugo.

A fost încredințată poetului Fernand Gregh, care înainte de începerea cursurilor a sintetizat într-o formulă succintă admirația lui pentru Victor Hugo: „Toți ceilalți sunt Apolloni; el e Jupiter”.

Fundațiunea americană Blumenthal, pentru cugetarea și arta franceză, va distribui în 1926, 14 burse: 3 pentru literatură, 2 pentru pictură, 2 pentru sculptură, 1 pentru gravură, 5 pentru artele decorative (și arhitectură) și 1 pentru muzică.

Fiecare bursă e de 12.000 franci, plăți-bili în 2 ani, a 6000 fr. Comitetul precizează că nu e vorba de premii menite să recompenseze o operă particulară sau o activitate de ansamblu ci e vorba de favorizarea tinerelor talente, cari au dat

SCULPTORUL JALEA

I-am cunoscut acum 3—4 ani ca un delicat modelator de mici statuete, cu siluetări de bibelot.

Erau în acele lucruri mici și aproape fragile o finală preocupare tactică.

Mâna le urmărea cu aceeași voluptate ca și ochiul.

Erau mângâieri ale simțurilor noastre. Astăzi d. Jalea atacă monumentalul, încercând să imprime pietrei inerte un sens mai adânc și o durabilitate emotivă.

Nu mi-aș fi putut închipui un Jalea care să se lupte cu blocurile uriașe și să le învingă.

Mai puțin frământat de cât Hlau și poate mai puțin îndrăzneț, Jalea aduce în sculptura românească o notă de vigoare distinctă.

Aproape o eleganță granitică.

Drumul d-sale se deschide acum neted și amplu, cu perspective largi și precise.

PHEREKYDE

Studios și studiat.

Totuși emotiv.

Din pușniul căș expune, mai mult pentru a da un interior familiar sălii d-lui Jalea, natura mortă cu „fructe și legume” se împune ca o realizare izbucnită pictural.

Perseverând, d. Pherekyde va ști să se precizeze ea personalitate — și să se impună.

doyada unor însușiri remarcabile și pentru ca aceste însușiri să se desvolte.

Candidații trebuie să aibă sub 35 ani și să-și depună candidaturile până la 31 Martie 1926.

La 8 Ianuarie, anul acesta s'au împlinit 50 de ani dela moartea lui Verlaine († 8 Ianuarie 1896), care odihnește în cimitirul Batignolles, alături de părinții săi.

Cu prilejul acestei aniversări, editorii au pus la cale publicarea unor inedite ale lui Verlaine, între care va figura și prima versiune din *Crimen Amoris*.

În continuarea monumentalei opere a lui Marcel Proust: „Albertina d'spărută”, croul bagă de seamă, după moartea Albertinei, că pierzând obișnuința s'o mai vadă, a pierdut și obișnuința de a o mai iubi. Uitarea a fost mai tare ca toate. „Așa e trista soartă a ființelor că nu sunt pentru noi decât planșe de colecțiuni pe care le folosește gândul nostru. Tocmai din pricina aceasta, întemeiam pe ele proiecte care au vigoarea gândului. Însă gândul obosește și amintirea se distruge...”

Ultima convorbire din „Nouvelles Littéraires” e cu romancierul Francis de Miomandre. Grația și spiritul cronicarului dela „Europe Nouvelle” ni-l spuneau cu mult mai tânăr. E născut în 1880 la Tours. Convorbirea lui e un omagiu călduros pentru poezie în general și o justă reabilitare pentru Laforgue și Claudel, în special.

Despre romanele sale și concepția care-l conduce, zice: „Consider fantazia ca elementul esențial al operei de artă, ba chiar al celei mai grave, și în ce mă privește, am încercat întotdeauna să concilies aceste două tendințe ale spiritului meu: una realistă și melancolică, alta veselă și zburdalnică. Eu socotesc că nu poate fi fantezie adevărată fără un realism pe care să se sprijine și care să-i servească nu numai de bază dar și de trampolină”.

LUCIA DEMETRIADE

Din ceia ce ne arată d-na Lucia Demetriade Bălăcescu, prefer aquarela și pastelul.

Uleiurile d-sale sunt, cu toată aparența lor de voită energie — diluate.

Din potrivă, aquarela are nu știu ce zvelteț copilărească, nu știu ce primăvărată obrăznicie, care cucerește.

Nu pot însă pricepe de ce preocuparea, îndărjirea aceia de a vedea urât și de a realiza schilod?

Sufletul femeii nu se cuvine să fie siluit cu reminiscențe crude, și nici obsedat de horcăiturile decadente.

Când puteși respira parfumul unei rose, de ce, Doamnă, înclinați către miazmele boiturilor?

Delicately n'a exclus nici odată Arta.

GORY MIRCESCU

Calm și metodic d. Gory Mircescu are reale calități de paletă.

Uniformitatea picturii d-sale e câte odată obositoare, dar nu enervantă.

Obositoare prin aceea că nu trădează gradații emotive.

E ca o întindere mare de apă, al cărui fund îl bănuiești aproape și plat.

Totuși d. Gory Mircescu rămâne o energie cinstită și un îndrăgostit de arta d-sale.

I'am fi dorit mai pasionat.

Dar pasiunea e în funcție de temperament.

N. N. TONITZA

BIBLIOGRAFIE ARTISTICA

R. Allard: „R. de la Fresnaye”.

R. Rey: „Suz. Valadon”.

A. Salmon: „André Derain”.

F. Fosca: „Maurice Denis”.

C. Roger-Marx: „Bonnard” (4 fr. vol.— N. R. F. ed.).

„L'oeuvre d'Antoine Bourdelle” (librairie de France).

Ernest Goldschmidt: „Le peintre Pierre Subleyros” (Morancé).

R. Allard: „Yves Alix”. N. R. F. ed. 4 fr.

Matisse — 64 dessins inédits (libr. Bossard). 100 fr.

Rosenthal — Manet, graveur et lithographe (libr. Bossard), 60 fr.

Audin — Essais sur les graveurs sur bois en France, au 18-e siècle (libr. Bossard), 55 fr.

Giorgio de Chirico — Courbet. (libr. Bossard), 6 fr.

Moreau-Nélaton — Daubigny raconté par lui-même (libr. Bossard), 200 fr.

Ateneu: Neyllis.

EXPOZIȚII

Carlea Românească: Theodorescu-Sion, Casa Artei: Grigorescu, Lukian, Verono, Vermont, Petrascu, Ressu, etc.

Căminul Artelor: Jalea, Pherekyde, Lucia Demetriade-Bălăcescu, Gory Mircescu, Pop-Ludoșanu.

Ateneu: Burada.

CONFERINȚELE INSTITUTULUI DE CULTURA ITALIANA

Programul conferințelor:

24 Ianuarie, N. Ionescu: Misticii Italiani.

7 Februarie, G. Marinescu: G. Lombroso și școala italiană de antropologie criminală.

21 Februarie, O. Onicescu: Fascismul teoretic în gândirea lui Gentile și Rocco.

7 Martie, R. Ortiz: Marile ode ale lui Gabriele D'Annunzio.

21 Martie, A. D. Marcu: În Umbra cu Jacopone De Todl.

4 Aprilie, N. Iorga: Din relațiile literare italo-române.

Conferințele au loc în sala Fundației Universitare Carol I, seara dela 5—8. Biletele în Pasagiul Român 20, la „Reforma Socială” și în seara conferințelor la Fundație.

Conferințele săptămânii

Capitalismul și reforma administrativă

Modul cum d. Argetoianu a știut să prezinte vastul subiect al conferinței ce a ținut Dumineca trecută în aula Fundației Carol sub auspiciile Institutului Social Român, ne face să vedem în d-nea unul din cele mai sintetice spirite politice dela noi. Noțiunile sunt prezentate în bloc, fără bagaj de nuanțe metafizice care încântă, dar și obosesc miștea ascultătorului.

Dela început d-sa a evitat să se avânte pe câmpul speculațiilor abstracte, mărginind conferința la lămurirea acestor fundamentale întrebări: „Trăim sub regim capitalist, care este așezarea administrativă nea regim? Dacă trăim sub un regim capitalist care este așezarea administrativă cea mai potrivită cu acest regim?”

Răspunsul dat de d-sa ne arată că noi trăim sub un regim numai în aparență capitalist.

Toate țările Apusului au trecut în ultimele zece secole întâi prin regimul feudal, apoi prin cel absolutist și azi se găsesc în cel constituțional-burghez-capitalist în care elementele ideologice, în primul rând, și apoi cele economice au rol covârșitor. Noi n'am trecut prin etapa preponderanței elementelor ideologice, care au stat la baza înființării regimului constituțional; noi am vrut să facem un salt din regimul absolutist în cel capitalist.

Ne-am închipuit că putem trece în acest regim fără capital indigen și fără să-l împrumutăm dela alții. Ne având capital nu putem spune că trăim sub regim capitalist: *trăim sub regim bancar*, care în realitate este o ficțiune: el permite să se dea aparențele unui regim capitalist fără capital.

Sub regimul nostru bancar, băncile nu mai constituie o întreprindere a capitalului în căutare de plasament; ele sunt organe de exploatare a nevoilor naționale în căutare de capital — capital pe care aceste bănci îl înlocuiesc prin combinații fiduciare și artificii de contabilitate.

Ca să transformăm regimul nostru ban-

car într'un regim capitalist avem două căi: una mai lentă, formarea unui capital național; alta mai repede, colaborarea cu capitalurile străine.

Cum noi tindem numai spre un regim capitalist, nici o formă administrativă nu e mai potrivită pentru crearea de rezerve capitaliste decât forma descentralizării administrative la regiune.

C. Argetoianu

D. Argetoianu precizează avantajele regiunii, asupra comunei, din punct de vedere administrativ cât și punctul de vedere al creării capitalului.

La sfârșit arată că opinia publică trebuie să impună guvernului de mâine: 1) înfrângerea regimului bancar centralizator; 2) organizarea unei vieți regionale descentralizate; 3) înlesnirea colaborării capitalului străin. Aceasta cere mult curaj, și d. Argetoianu a găsit util să sfârșească cu cuvântul adresat de Saint Just, convenției franceze:

— Indrăzniți!

Pictorul Grigorescu

În sala de conferințe a „Casei Școalelor” a vorbit d. prof. Enache Ionescu despre Grigorescu, arătând că în opera acestui maestru își găsește sufletul românesc expresia lui plastică cea mai minunată.

În opera lui distinge mai multe grupe: grupa tablourilor de război; grupa tablourilor cu evrei; grupa țiganilor; grupa tablourilor care exprimă stări sufletești și în fine grupa care reprezintă viața românească sub toate aspectele ei, dar mai ales cele patriarhale în care a rămas nemintrecut.

Și nu putem să uităm observația d-sale, dela sfârșitul conferinței și anume că Grigorescu a realizat plastic cea mai frumoasă epopee a neamului românesc, ne-realizată încă în domeniul literar...

I. FLOROIU

Reviste

□ Revista craioveană „Suflet Românesc”, condusă de d-nii: N. Ploșor, N. I. Herescu și T. Pănescu-Ulmu, a fuzionat cu „Năzuința”. Noua revistă se va numi: Năzuința Românească.

□ Din ultimile două numere (6 și 7), ale revistei „Suflet românesc”, remarcăm: „Calendarul vieții”, de Ion Pillat și un fragment din noua piesă „Păcală” a d-lui Horia Furtuna.

□ „Societatea de mâine”, revista săptămânală din Cluj, pentru probleme sociale și economice, care cuprinde și buletinul secției social-economice a „Asteii”, a intrat în al treilea an de existență. Cu prilejul acesta, revista recapitulează într'un justificat „Pro Domo” toate temeiurile succesului ei.

□ În N-rul 1—2 (III) din 3 și 10 Ianuarie, a revistei „Societatea de mâine”, d. I. Lupaș scrie despre: Criza presei ardelenе, dureroase constatări. Transcriem din îngrijorarea d-sale rândurile acestea de îndreptar:

„În fața acestei situațiuni toți factorii cu simț de răspundere pentru direcția, în care se face educațiunea cetățenească extrascolară, își vor înțelege oare datoria de a lua fără întârziere măsuri-

mânească, 1925, 120 p. Fig., Lei 32.

Tomescu (Gh.) și Gh. S. Ioneanu. — Elemente de geografie. Județul Prahova pentru Clasa II-a primară urbană. Ediția VIII-a. Plocești, (Tip. „Progressul”), 1925, 58 p. Fig., hărți. Lei 14.

63 AGRICULTURĂ.

Ambrosi jun. M.). — Der praktische Weinbauer, Wegweiser zum erfolgreichen Betriebe des neuzeitlichen Weinbeues. Dritte erweiterte Auflage. Hermannstadt, Siebenbürgisch-sächsische Landwirtschaftsverein, 1925, 172 p. Fig.

Enescu (Ion) și Ion Anganu. — Ce seminte de buruieni se pot găsi în cerealele noastre? Studiu. București, (Tip. „Bucovina”), 1925, 10 p. + 4 tabele.

Ionescu-Șișesti (G.). — Le standardisation des céréales. Bucarest, (Typ. „Bucovina”), 1925, 17 p.

Synadino (Al. V.). — Sfaturi crescătorilor de oi cu privire la îmbunătățirea pielcelor de miei. București, (Tip. „Bucovina”), 1925, 24 p. + 8 pl. Fig.

8 LITERATURĂ.

a) Poezii

Alexandrescu (Grigore). — Poezii. Memorial de călătorie. Cu introducere, biografie, note și indice de Gh. Adamescu, București, Cartea Românească, 1925, 271 p. + 1 pl. Lei 50 (Biblioteca scriitorilor români).

Buletin bibliografic săptămânal*

de AL.-SADI IONESCU

870.1 LITERATURĂ PENTRU TINERIME.

Ionescu Morel (D.). — Aventurile lui Goangă și Tărlică, roman pentru copii. Desene de B'Arg și Anestiu. București, „Cartea Românească”, 1925, 160 p. Fig. Lei 80.

33 ECONOMIE POLITICĂ.

Bugetul cheltuielilor Președinției consiliului de miniștri pe anul 1926. București, (Impr. Statului), 1925, 10 p.

Creangă (Dr. G. D.). — Raport asupra activității Băncii generale române. București, (Tip. „Independența”), 1919, XIV + 244 + XCVI p. (Cu o prefață întârziată din 1925).

Creangă (G. D.). — Raportul administratorului sechestrului asupra activității loteriei privilegiate pe clase a Regatului român. București, (Tip. „Independența”), 1919, III + 162 + 138 p. (Cu un prim cuvânt din Dec. 1925).

Proiectul de buget al Statului pe exercițiul 1926. București, (Impr. Statului), 1925, 141 p.

34 DREPT

Alexandrin (Alexandru). — Falimentul

(A se vedea tabloul clasificării zecimale în numărul 1).

comerciantului strein, studiu de drept comercial internațional și comparat. Dorohoi, (Tip. „Gazeta Dorohoiului”), 1925, 258 p. Lei 120.

Constantinescu (N. Jac.). — Despre succesiuni. Ediția II. Revăzută și completată la zi cu doctrina și jurisprudența. București, Curierul judiciar, [1925], 271 p. Lei 140.

Fințescu (I. N.). — Cambia după legile în vigoare în vechiul Regat, Bucovina și Transilvania. Vol. II. Craiova, (Tip. „Scrisul Românesc”), f. d., 310 p. Lei 200.

37 ÎNVĂȚĂMÂNT. PEDAGOGIE.

MANUALE DIDACTICE

Papadopol (Paul I.). — Metodica limbii materne în gimnazii și licee precedată de referatul d-lui G. G. Antonescu. București, Casa Școalelor, 1925, 189 p. Lei 28.

Radu (Const.). — Clasicism și realism în pedagogie. Focșani, (Tip. „Lucrători Asociați”), 1926, 56 p.

a) Manuale didactice pentru învățământul primar.

Petre (R.) și I. Crețu. — Lecturi literare în proză din cei mai aleși scriitori români pentru toți elevii dela cursurile supra-primare (complimentare, cl. V, VI și VII), industriale (ucenici) și de adulți. București, „Cartea Ro-

riile necesare pentru înflințarea și susținerea unui cotidian românesc, care să nu fie în serviciul partidelor, ci de asupra lor, spre a îndeplini în spiritul glorioasei tradiții ziaristice ardeleni, cu seninătate și devotament misiunea de a împărtăși educația națională-patriotică și morală-creștinească nu numai noilor, ci și vechilor cetățeni ai României întregite? Statul însuși nu va putea consimți, ca datorita lui de a sprijini, îndruma și controla educația cetățenilor să fie limitată numai la școală, la biserică, la casarmă și la câteva societăți culturale, ci va trebui să o extindă fără întârziere și asupra ziaristiceii care e școala tuturor".

Din restul bogatului sumar: Aspecte din viața daneză, de St. Bezdechi și Expresii la modă. (Discuții literare), de Axente Banciu.

□ Revista Științifică „V. Adamachi”, aduce pe lângă o informație științifică și bibliografie critică, și o serie de articole interesante: „Petru Poni”, de I. Simionescu; „Anghel Saligny”, de Ion Ionescu și „D. Cantemir ca geograf”, de G. Valan.

□ Cetatea Literară (Nr. 2; 15 Ianuarie) aduce un articol de caldă apreciere, al d-lui E. Lovinescu desore revelanta confesiune „La ora ceaiului” iscălită, simplă: T. și publicată în primul număr al revistei; Poeme diverse și personale: „Fanchetul meu” de Ion Minulescu; „Scrisoare” de N. Milcu; „Cuvinte pentru o păpușă” de Sergiu Dan; „Vegetariana” de Ion Barbu; „Purificare” de G. Talaz și „Necroman” de Ion Vinca. Proză: „Răsfărângeri”, fragment de roman de Liviu Rebreanu și „Omul care a trecut” de Hortensia Papadat Bengescu. Bogate comentarii (cărți, teatru și reviste), juste, nervoase, polemice ale directorului revistei: Camil Petrescu.

□ Salonul literar (Nr. 9; Ianuarie) revista dela Arad a d-lui Al. T. Stamatiad publică un interesant eseu: „Două aspecte și o singură concluzie” de D. Nanu; poeme de: V. Demetrius, Eugeniu Ștefănescu-Est, George Dumitrescu, Al. I. Stamatiad, o aromată pagină veche din D. Anghel, traduceri și bogată cronică.

CALENDAR CITEȘĂRI

17 Ianuarie 1829: S'a născut la Iași, din părinți macedoneni, junimistul Anton Naum.

1919: A murit doctorul C. Istrate.

18 Ianuarie 1844: S'a jucat la Iași, pentru prima oară, piesa lui V. Alecsandri „Cuconul Iorgu dela Sadagura sau Neputu-i salba dracului”.

1879: S'a reprezentat pentru prima oară la București, „O noapte furtunoasă”, de I. L. Caragiale.

1881: S'a jucat pentru prima oară la București, „Lipitorile satelor”, de Vasile Alecsandri.

19 Ianuarie 1818: A murit fabulistul bănățean Dimitrie Țichindeal.

1869: V. A. Urechia a vorbit la Ateneul Român din București, despre: „Basmelor române”.

20 Ianuarie 1800: S'a născut în București fabulistul Constantin Bălăcescu.

1834: S'a deschis în București școala „Societății Filarmonice”, sub direcția lui I. Eliade Rădulescu.

S'a deschis Conservatorul de muzică din București.

1864: S'a dat prima reprezentație a teatrului național din Bacău.

1880: Apare în București revista „Literatorul”, condusă de Alex. Macedonschi.

1899: Apare în Galați revista pentru popor „Sămănătorul”, condusă de G. I. Alexandrescu, T. A. Bădărău, V. A. Urechia și G. T. Kirileanu.

1900: Apare în București „Revista Universitară” pentru concursul și conferințele de: psihologie, estetică, pedagogie, istorie, istoria literaturilor, etc.

1904: Apare în Bărlad revista „Paloda literară”.

21 Ianuarie 1873: A murit Dionisie Romano.

1884: Apare în București revista literară „Peșelul”.

1899: Apare în București revista „Pagini literare”, condusă de V. A. Urechia, G. Coșbuc, dr. Urechia, Ion Gorun, etc.

1907: A murit Vinčențiu Babeș.

22 Ianuarie 1884: Apare în București prima foaie muzicală „Doina”, condusă de C. Bărcănescu.

1908: A murit scriitorul Dimitrie Olănescu-Ascanio.

23 Ianuarie 1855: Apare la Iași revista „Foiletonul Zimbrului”, condusă de T. Codrescu și D. Gusti, ca supliment literar la ziarul „Zimbrul”.

24 Ianuarie, 1893: Apare în București „Moftul Român”, revistă condusă de I. L. Caragiale și Anton Bacalbașa.

1905: A murit cunoscutul actor Nicolae Ionescu.

1909: A murit Petre S. Aurelian.

1915: Barbu Delavrancea a ținut o cuvântare la societatea „Tinerimea Română” din București, despre „Patrie și patriotism”.

25 Ianuarie, 1848: S'a născut în Târgu-Neamț, profesorul Grigore Crețu.

1870: S'a născut în Brașov scriitorul Ermil Borcia.

1904: Apare în București revista „Cuvântul”, condusă de Iuliu Dragomirescu.

26 Ianuarie, 1902: A murit Mitropolitul Moldovii Iosif Naniescu.

27 Ianuarie, 1829: S'a născut în București Grigore C. Cantacuzino, fost director general al teatrelor.

1845: S'a jucat pentru prima oară în Iași, piesa „Robert șeful bandiților sau Hoții”, de Schiller, dramă în cinci acte, tradusă de Comisul Alecu Vasiliu.

1854: S'a născut în Buzău Alex. Marghiloman.

28 Ianuarie, 1896: Își încetează apariția revista „Viața”, ce fusese condusă de Alexandru Vlahuță.

1898: A murit în București, compozitorul muzical Alexandru Flechtenmacher.

29 Ianuarie, 1853: S'a născut în satul Mărgineni, județul Prahova, marele scriitor I. L. Caragiale.

1874: A murit istoricul bucovinean Eudoxiu Hurmuzaki.

30 Ianuarie, 1840: M. Kogălniceanu a scris cunoscuta sa prefață dela revista „Dacia literară”.

1877: Apare în Arad revista „Biserica și școala”, condusă de Vinčențiu Mangra.

Feraru (Leon). — Maghernița veche și alte versuri din anii tineri. București, **Cartea Românească**, 1926, 177 p. Lei 35.

b) Teatru

Mănescu (Virgiliu-Athanase). — Răsplata, dramă în 3 acte. București, **Fa-rul**, [1925], 63 p.

Speranția (Th. D.) — Teatru sătesc. Curcanii, comedie patriotică într'un act. Ediția III-a. București, **Cartea Românească**, 1925, 20 p. Lei 8.

c) Roman. Nuvelă.

Demetrius (V.). — Norocul cucoanei Fro-sa nuvele. București, **Universala**, Alcalay & Co. [1926], 188 p. Lei 40.

Ghica (Ion). — Din vremuri vechi. București, **Cartea Românească**, 1925, 31 p. Lei 3. (Pagini alese din scriitorii români nr. 199).

Pop (Vasile). — Domnița Viorica, roman. Ediția III-a. București, **Cugetarea**, S. Ciornei & P. C. Georgescu, 1926, 275 p. Lei 45.

Pora (Nicolae). — Oglinda fermecată. București, **Cartea Românească**, 1925, 31 p. Lei 3. (Pagini alese din scriitorii români nr. 200).

Rădulescu-Niger (N.). — Viață de artistă. Roman. București, **Cugetarea**, S. Ciornei & P. C. Georgescu, [1925], 399 p. Lei 55.

Sădoveanu (Mihail). — Insemnările lui Neculai Manea. București, **Cartea Românească**, 1925, 190 p. Lei 40.

Tulbure (Gh.). — Povestiri cu tâlc. Oradia, (Tip. „**Cele Trei Crisuri**”), 1925, 64 p.

d) Literatură străină tradusă

Coppée (François). — Când iubești (bucăți alese). Traducere de Const. A. I. Ghica. București, **Cugetarea**, S. Ciornei & P. C. Georgescu, [1925], 11 p. Lei 22.

Maupassant (Guy de). — Povestiri alese. Traducere de Constantin A. I. Ghica. București, **Cugetarea**, S. Ciornei & P. C. Georgescu, [1925], 144 p. Lei 22.

Richepin (Jean). — Talna fatală. În românește de Sonia Vladimir. București, „**Adevărul**”, [1925], 31 p. Lei 4. (Lectura Nr. 42).

Verne (Jules). — Comoara din ostrov (minunatele aventuri ale lui Antifer). În românește de Ion Pas. București, **Cugetarea**, S. Ciornei & P. C. Georgescu, [1925], 2 v., 143 p. Fig. (I); 133 p. Fig. (II). Lei 40.

Verne (Jules). — Un oraș plutitor. București, **Cugetarea**, S. Ciornei & P. C. Georgescu, [1925], 133 p. Fig. Lei 20.

Zola (Emile). — Adevărul. Traducere de Ion Pas. București, **Cugetarea**, S. Ciornei & P. C. Georgescu [1925], 2 v., 219 p. (I); 244 p. (II). Lei 80.

Zweig (Stefan). — Adorație. În românește de F. Aderca. București, „**Adevărul**”, [1925], 31 p. Lei 4. (Lectura Nr. 43).

Molnar (Franz). — Nu distrugeți iluziile. În românește de Marga Dima. București, **Adevărul**, (1925), 31 p. Lei 4. (Lectura nr. 41).

9 ISTORIE, BIOGRAFIE

Benedeck Elek. — Magyarok története. Cluj, (Tip. „**Minerva**”), 1925, 193 p. Lei 25. (A „magyar nép” könyvtára 8—9).

Glurescu (Constantin C.). — Noi contribuțiuni la Studiul marilor dregători în secolele XIV și XV. București, (Tip. **Sococ & Co.**), 1925, 75 p. Lei 60.

Gorsky (I. I. Col. V.). — Pribeag în țara mea (Peripețiile unor ofițeri fugiți din captivitate). București, **Cartea Românească**, 1925, 238 p. Lei 45.

Orza (Vi.). — De temporum historicorum apud Polyaenum usu. Intrebuințarea timpurilor istorice la Polien. București, **Cartea Românească**, (1925), 64 p. + errata. Lei 80.

a) Biografie

Meteș (Stefan). — Regele Ferdinand al României. Cluj, (Tip. „**Ardealul**”), 1925, 270 p. + errata. Fig. Lei 90.

Nicolau (Col. T.). — Ioan Huniade Corvin. București, (Tip. **Marelui Stat Major**), 1925, 564 p. Fig., hărți. Lei 125.

E C O U R I

REDACTIONALE

□ Manuscrisele nepublicate, nu se păstrează.

● Comisiunea și condițiile de participare la premiul de proză de 5000 lei al „Universului literar” sunt publicate în corpul revistei.

□ În numerile viitoare vom publica capitole inedite din romanele: „Intunecare” al d-lui Cezar Petrescu și „Vioara mută” al d-lui N. Davidescu.

□ Cetitorul care ar fi înclinat să se alarmeze de profuziunea premiilor literare dela noi, e rugat să spicuiască din „Curierul literar francez” ce publicăm în numărul de față și numărul și diversitatea premiilor literare în Franța.

EDITORII

□ Editura „Socec” a donat 10.000 lei Societății Scriitorilor Români ca să se instituie un premiu de poezie „Socec” pentru cel mai bun volum de versuri al anului.

S. S. R.

□ În ședința de Vineri, 22 Ianuarie a. c., Comitetul Societății Scriitorilor Români, a discutat chestiunea decernării premiilor literare pe anul acesta.

Societatea va distribui următoarele 7 premii literare:

1. Un premiu pentru roman, în valoare de 25.000 lei, denumit „Premiul I. Al. Brătutescu-Voinesti” al ministrului artelor

2. Un premiu pentru roman, în valoare de 20.000 lei, denumit „Premiul C. A. Rosetti”, al ziarului „Viitorul”.

3. Un premiu pentru proză, în valoare de 10.000 lei, denumit „Premiul Socec”.

4. Un premiu pentru poezie, în valoare de 6000 lei, al S. S. R.

5. Un premiu pentru poezie, în valoare de 4000 lei, al S. S. R.

6. Un premiu pentru debutanți, proză sau versuri, în valoare de 2000 lei, denumit „Premiul Benvenisti”.

7. Un premiu de poezie, pentru debutanți, în valoare de 1000 lei, denumit „Premiul Ionel Pavelescu”.

REVISTE

□ Țara noastră (an. VII, Nr. 3; 17 Ianuarie) publică sub titlul: „Un precursor al unității: Iosif Vulcan, conferința pe care d. Octavian Goga a ținut-o la Oradea, în amintirea fostului director al reputatei „Familia” — revista de debut a lui Mihail Eminescu.

Din conferința, bogată în evocare și reconstituire istorico-literară, ne vom face plăcerea să dăm un fragment în numărul viitor.

□ În Lumea (an. Nr. 46; 17 Ianuarie) d-l Tudor Arghezi publică doi psalmi (8 și 9), fragezi de vervă și devoțiune. Desprindem:

Tare sînt, Doamne, singur și pieziș!
Copac pribeag uitat în cîmpie,
Cu fruct amar și cu frunziș
Țepos și aspru 'n îndirjirea-mi vie.

Tinjesc ca pasărea ciripitoare
Să se oprească 'n drum,
Să cînte 'n mine și să zboare
Prin umbra mea de fum.

Aștept crîmpeie mici de gingășie;
Cîntece mici de vrăbii și lăstun
Să mi se dea și mie
Cu pomilor subfiri cu gustul hun.

Nu am nectaruri roze de dulceață
Nici chiar aroma primei agurizi,
Dar prins adînc între vecii și ceață
Nu-mi stau pe coajă moile omizi.

Un admirabil articol al d-lui G. Topârceanu: „O amintire — note și impresii pe marginea unei reviste”, în care se vorbește cu duioasă simpatie de Cîmînat Pavelescu și de trubadurecul său suflat.

□ Adevărul literar și artistic (VII, Nr. 267; 17 Ianuarie) publică: „Neliterarii” de Paul Zarifopol; „Lacretelle” de Aureliu Weiss; „Vârsta și talentul” de Ion Gorun; „O carte despre sfinți” (despre volumul d-lor Sadoveanu și Pătrășcanu) de Tudor Teodorescu-Branîște; „Cronica teatrală” de M. Sevastos; „Preocupări de artă” (W. Worringger) de H. Blazian, etc.

□ Roma (V, Nr. 12; Decembrie 1925): „Cei vii și cei morți”, lecția de deschidere a cursului de literatură, de d. Ramiro Ortiz; „În amintirea lui Renato Serra” de Alexandrina Mititelu; „Ubi sunt?” de C. Radu; „Parini, oda cu oda” de Alexandru Marcu.

EXPOZIȚII

□ Expoziția d-lui I. Teodorescu-Sion, rămâne deschisă până la 31 Ianuarie, în sala „Ileana” (Cartea Românească).

□ Sculptorul Jalea a deschis expoziția sa la „Căminul Artelor-Regina Maria” (Casa Dobriceanu, Calea Victoriei) la 17 Ianuarie. Expoziția rămâne deschisă până la 15 Februarie.

CONFERINȚE

„MISTICIIL ITALIENI”, este titlul Conferinței pe care o va ține la Fundația Carol I, Duminecă 24 crt., ora 5 seara, d. Nicolae Ionescu, conferențiar la Universitate, în ciclul conferințelor Institutului de Cultură Italiană.

DIN ȚARĂ

□ În Brăila funcționează o bibliotecă populară „Petre Armencea” fondată în 1897.

Biblioteca Armencea posedă 10.000 volume. În colecțiile Bibliotecii se găsesc opere din toate specialitățile importante. Cele mai multe din cărțile Bibliotecii, sunt scrise în limba română, apoi, în ordine desercscândă, vin cărțile scrise în limbile: franceză, germană, italiană, engleză, latină și elenă.

În anul 1925 s-au consultat 8524 cărți și reviste de 500 cititori înscrși.

Comitetul societ. Biblioteca Populară „Petre Armencea” pe anul 1926: Președinte, d. avocat Traian Țino; vice-președinti: d-nii prof. C. Dinu și dr. Mircea Constantinescu; secretar, d. ing. George Marințescu; bibliotecar, d. prof. Ion Ionescu; casier, d. Locot. Vlad Gavril; cenzozi: d-nii: avocat C. Ianculescu, avocat V. Albu și Belizatie Dumitrescu, institutor.

TEATRALE

□ Piesa într'un act „Metamorfoze”, de d. Ion Marin Sadoveanu va fi reprezentată în luna Martie.

□ La Teatrul Național se repetă: „Se cretului” de Bernstein, „Fedra” de Racine și „Ioana D'Arc” de B. Schaw, în vederea reprezentațiilor cu d-na Marțoara Ventura.

□ „Regele Lear” de Shakespeare, se va relua la Teatrul Național, cu maestrul Nottara în rolul principal, către sfârșitul acestui luni.

□ Drama lui Leonida Andreiew „Acel care primește palmela” se va juca în actuala stagiune la Teatrul Național.

□ Reprezentațiile trupei dela „Théâtre des Arts” din Paris, sub conducerea lui G. Pitoeff și Ludmila Pitoeff, vor începe la 19 Februarie la Teatrul Eforiei.

□ Premiera comediei „M-me Sans Gene” are loc în seara de 25 Ianuarie, la Teatrul Carol cel Mare.

BULETINUL NOUĂȚILOR LIBRĂRIEI FRANCEZE

Sub acest titlu, „Centrala Cărții”, Societate generală de librărie, București, str. Paris 1, publică în fiecare nr. al „Universului literar”, lista celor mai recomandabile cărți franceze apărute în ultima săptămână și pe care le are în depozit. Cititorii „Universului literar” vor găsi aceste cărți în principalele librării din țară, pe care le furnizează „Centrala Cărții”.

ROMANE, NUVELE

BONI DE CASTELLANE: *L'art d'être pauvre*, fr. 12.

CARCO FRANCIS: *L'amour vénal*, frs. 15.

CENDRARS BLAISE: *Kodak*, frs. 7.50.

DRIEU LA ROCHELLE: *L'homme couvert de femmes*, frs. 9.

GOGOL NICOLAS: *Les ames mortes*, 2 vol. frs. 18.

HEMON LOUIS: *Battling-Malone pugiliste*, frs. 9.

BOLLENGER JAQUES: *Renan et ses critiques*, frs. 8.50.

CLAUDEL PAUL: *Feuilles de saints*, frs. 9.

CLAUDEL PAUL, COCTEAU JEAN, RAMUZ C. F., etc.: *Croniques T. I. Coll. Le Roseau D'or*, frs. 12.

DAUDET LÉON: *Souvenirs littéraires. Coll. Maîtres et jeunes a aujourd'hui*, frs. 35.

GOURMONT JEAN de: *L'Art d'aimer*, frs. 9.

JEANROY: *Les origines de la Poésie lyrique en France*, frs. 40.

LÉFEVRE FREDERIC: *Entretiens avec Paul Valéry*, frs. 15.

MEILLET: *La Méthode comparative et linguistique historique*, frs. 12.50.

FILOSOPIE, RELIGIE

BENDA JULIEN: *Les Billets de Sirius*, frs. 10.

BERNOVILLE GAETAN: *Sainte Thérèse de l'Enfant Jésus*, frs. 9.

CORPUS LT. C.: *Les Origines de l'erreur relativiste*, (15, 3/25), 20 p. Br. 4 fr. (K. Q. 4664).

NEDELKOVITCH: *La pensée philosophique creatrice, de Pascal*, frs. 6.

POMMIER JEAN: *La pensée religieuse de Renan*, frs. 9.

SAUSSURE J.: *Les contradictions de la pensée religieuse*, frs. 20.

SOLOVINE: *Epicure: Doctrines et Maximes*, frs. 10.

STEINER RUDOLF: *Un chemin vers la connaissance du soi*, frs. 7.

VARIGNY H.: *La mort et la biologie*, frs. 12.

WARRAIN FRANCIS: *L'Armature métaphisique*, frs. 25.

POESIE

ORLEANS: *Les Chefs-d'oeuvre de la poésie française*, frs. 35.

DREPT, ȘTIINȚE SOCIALE ȘI POLITICE

CAPITANT HENRI: *Comment il faut faire sa thèse de doctorat*, frs. 6.

COPIN LOUIS: *Traité théorique et pratique de l'impôt sur le revenu*, frs. 20.

DESTABLE JACQUES: *L'Expertise en écriture. Ses méthodes récentes*, frs. 12.50.

LACOMBE EDOUARD: *La prévision en matière de crises économiques*, frs. 15.

MARTIN PIERRE-GEORGES: *La Stabilisation et le Retour à la monnaie or (Pologne Alemagne Territoire de Dantzig)*, frs. 20.

COMERȚ, FINANȚE

ANCEY CÉSAR: *Les Risques du crédit L'Assurance des crédits commerciaux 1926*, frs. 20.

Redactor: PERPESSICIUS

